

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพครูซึ่งเป็นคนต่างด้าว

เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมคนต่างด้าว รัฐจึงต้องกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมา ควบคุมดูแลการทำงานของคนต่างด้าวในการประกอบวิชาชีพครู โดยมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันการปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวได้ยึดหลักตามกฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 จากกฎหมายหลักหลายฉบับที่กล่าวถึง แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้ให้การควบคุมดูแล และมีกฎหมาย ระเบียบให้ยึดถือปฏิบัติ ดังนี้

1. กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพครูซึ่งเป็นคนต่างด้าว

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

อำนาจอธิปไตยของรัฐเจ้าของดินแดน รัฐมีอำนาจที่จะอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าเมืองและพักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรม และรัฐมีเขตอำนาจที่เด็ดขาดและเฉพาะเจาะจงเหนืออาณาเขตแห่งรัฐของตน รัฐเจ้าของดินแดนมีสิทธิที่จะบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการเข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการเข้าเมืองของคนต่างด้าวย่อมต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของรัฐนั้นๆ

หลักอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของรัฐข้อนี้จะมีรูปแบบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ในกฎหมายคนเข้าเมืองของแต่ละรัฐนั้น โดยได้รับการยืนยันทั้งศาลของสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ แต่อำนาจเหล่านี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎหมายระหว่างประเทศกเว้นพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ออกกฎหมายควบคุมคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดการเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรของคนต่างด้าวตามช่องทางที่กำหนดไว้ โดยกฎหมายได้ให้อำนาจแก่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

ในการควบคุมพฤติกรรมคนต่างด้าวในเรื่องต่างๆ เช่นการเข้าเมือง การพำนักอาศัย ตลอดจนการทำงานของคนต่างด้าว

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ได้นิยามคำว่า “คนเข้าเมือง” หมายถึง “คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร” แต่หากพิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวแล้ว อาจให้ความหมายได้ว่า “คนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองทุกประเภท ไม่ว่าจะมิวัตถุประสงค์ในการเข้าเมืองเพื่อมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยหรือไม่ กล่าวคือ ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองแบบชั่วคราวหรือถาวร”

ในทางปฏิบัติของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) ถือว่า “คนเข้าเมือง” หมายถึงคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร กล่าวคือ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองตามมาตรา 41 แห่ง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

2. รูปแบบและกระบวนการอนุญาตให้เข้าเมือง

2.1 รูปแบบลักษณะการอนุญาตให้เข้าเมือง

ในการพิจารณาลักษณะของการได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรสามารถจำแนกรูปแบบได้ดังนี้

2.1.1 การอนุญาตให้คนต่างด้าว ที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เช่น วีซ่าประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist Visa) วีซ่าประเภทคนเดินทางผ่าน (Transit Visa) หรือวีซ่าที่ออกให้ ณ ช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง (Visa on Arrival) ซึ่งเป็นวีซ่าที่ออกให้สำหรับวัตถุประสงค์ในฐานะเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น

2.1.2 การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าเมืองเพื่อประกอบอาชีพในประเทศไทยตามกฎหมายพิเศษ ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน หรือ โดยกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับคนต่างด้าวในลักษณะเดียวกัน เช่น กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกต คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยเพื่อทำงาน ต้องปรากฏว่าคนต่างด้าวนั้นต้องมีถิ่นที่อยู่หรือในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายคนเข้าเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึงผู้ที่ได้รับการตรวจลงตราจะเห็นได้ว่า กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวกล่าวถึงเฉพาะการเป็นคนชั่วคราวเท่านั้น ไม่มีรหัสวีซ่าใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้องแต่อย่างใด ดังนั้นหากคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตเข้าเมืองในฐานะ

นักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่านก็ไม่สามารถมีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำงานตามมาตรา 7 และจะต้องไม่เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือต้องห้ามตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะพิจารณาออกใบอนุญาตหรือไม่ จะต้องอาศัยระเบียบกรมการจัดหางานด้วยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2537

2.1.3 การอนุญาตให้คนต่างด้าวที่ถูกเนรเทศ ซึ่งได้รับการผ่อนผันให้ไปประกอบอาชีพ ณ ที่แห่งใด แทนการเนรเทศ หรืออยู่ในระหว่างรอการเนรเทศ

2.1.4 การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับออกนอกประเทศ เช่น ญวนอพยพ ลาวอพยพ เนปาลอพยพ พม่าพลัดถิ่น หรือคนต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2545 เพื่อลี้ภัย

2.1.5 คนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักร แต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 หรือตามกำหนดอื่น เช่น บุคคลที่เกิดภายหลังวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ซึ่งเป็นวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้

2.1.6 คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตโดยผลของการถูกถอนสัญชาติ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลง 13 ธันวาคม พ.ศ.2515

2.1.7 คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตทำงานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 322 ข้อ 10(1) มีสาระสำคัญว่าใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและทำงานอยู่แล้วก่อนวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ให้ใช้ได้ตลอดชีวิตของคนต่างด้าว เว้นแต่คนต่างด้าวจะเปลี่ยนอาชีพใหม่

2.1.8 การอนุญาตให้คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ตามมติของทางคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2535 และมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ.2536 ได้รับใบอนุญาตในการทำงานในประเภทและท้องที่ที่กำหนด ได้แก่ คนสัญชาติพม่า สัญชาติกัมพูชา และสัญชาติลาว เป็นต้น (สุดาศิริ วสวงศ์, 2532, หน้า 39)

2.2 กระบวนการอนุญาตให้เข้าเมือง

เป็นที่ยอมรับกันมานานาประเทศตามกฎหมายคนเข้าเมืองว่าคนต่างด้าวที่ร้องขอเข้าเมืองจะต้องไม่ตกเป็นภาระทางเศรษฐกิจแก่รัฐเจ้าของประเทศเมื่อขอมอบอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร

ประเทศไทยบัญญัติการอนุญาตให้เข้าเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขว่าคนต่างด้าวจะต้องมีหนังสือเดินทางที่ออกโดยรัฐบาลที่คนต่างด้าว

มีสัญชาติอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย และต้องสำแดงปัจจัยในการยังชีพ รวมทั้งปลูกฝังป้องกัน ไข้ทรพิษ หรือฉีดวัคซีน หรือปฏิบัติกรอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่ กฎหมายบัญญัติ การกระทำเช่นนั้น จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง คำนึงถึงการเสี่ยงภัยต่อโรคภัยและโรคติดต่อที่อาจเข้ามาในประเทศพร้อมกับคนต่างด้าวซึ่งอาจ ทำให้เป็นอันตรายต่อบุคคลผู้มีสัญชาติไทยประการหนึ่ง และความไม่ต้องการที่จะแบกรับภาระเมื่อ คนต่างด้าวนั้นป่วย

นอกจากนี้ในบางกรณีอาจมีการอนุญาตให้คนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองบางประเทศ ถือว่าเป็นการเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ด้วยสถานการณ์พิเศษ คณะรัฐมนตรีมีมติ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดกระบวนการที่จะ ให้สถานภาพเป็นคนเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงเหตุผลความต้องการแรงงาน ภายในประเทศที่ไม่ประสงค์จะทำหรือในท้องถิ่นที่ขาดแคลนแรงงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางด้าน เศรษฐกิจของประเทศ และบุคคลต่างด้าวที่กฎหมายไทยรับรองให้มีสิทธินั้นจะต้องร้องขอสิทธิ ในการทำงานตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521

2.3 ระยะเวลาในการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร

คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร ได้เป็นเวลาเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของการตรวจลงตราที่ผู้นั้นได้รับ ไม่ว่าจะได้รับการตรวจ ลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ หรือด่าน ตรวจคนเข้าเมือง ก็ตาม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มีดังนี้

2.3.1 ไม่เกิน 30 วัน สำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว คือ เพื่อการเล่นกีฬา การเดินทางผ่านราชอาณาจักร การเป็นผู้ควบคุมพาหนะหรือคนประจำพาหนะ ที่มายังท่า สถานี หรือท้องที่ในราชอาณาจักร ซึ่งได้รับการตรวจลงตราประเภทคนเดินทางผ่าน ราชอาณาจักร

2.3.2 ไม่เกิน 90 วัน สำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เพื่อการท่องเที่ยวเช่นกัน ซึ่งได้รับการตรวจประเภทลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว

2.3.3 ไม่เกิน 1 ปี สำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว กรณี เดินทางเพื่อทำธุรกิจ การศึกษาหรือดูงานการปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับ ความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอน ในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักร การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือ หรือ

ผู้เชี่ยวชาญและการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการติดตามครอบครัวคนไทยหรืออุปการะ
ภรรยาหรือบุตรคนไทย

2.3.4 ไม่เกิน 2 ปี สำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว
กรณีการลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

2.3.5 ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น สำหรับคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาใน
ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว กรณีการปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตหรือกงสุล และการปฏิบัติหน้าที่
ทางราชการ

2.3.6 ตามกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเห็นสมควร

2.4 ข้อยกเว้นในการอนุญาตให้เข้าเมืองและให้อยู่ในราชอาณาจักร

คุณสมบัติบางประการตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 อนุญาต
รับรองให้คนบางประเภทร้องขออนุญาตเข้าประเทศไทยโดยไม่ต้องพิสูจน์เนื่องจากมีสถานภาพ
พิเศษ

2.4.1 กรณีของคนต่างด้าวที่มีสถานภาพพิเศษเนื่องจากมีเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน
ตามกฎหมายระหว่างประเทศมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 อนุญาต
รับรองให้คนต่างด้าวที่มีสถานภาพพิเศษเนื่องจากเป็น “บุคคลที่มีเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตาม
กฎหมายระหว่างประเทศ” ไม่ต้องมีหน้าที่พิสูจน์ในหลายข้อกำหนดตามมาตรา 12 แห่ง
พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 อันได้แก่ความไม่เป็นการทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทยและ
ความไม่เป็นภัยต่อรัฐและสังคมไทย แต่อย่างไรก็ตามบุคคลดังกล่าวก็ยังมีหน้าที่จะต้องแสดง
เอกสารพิสูจน์ตัวบุคคลและจะต้องพิสูจน์ความไม่เป็นการในทางสาธารณะสุขต่อประเทศไทย

บุคคลดังต่อไปนี้ กฎหมายไทยถือว่าเป็นคนต่างด้าวที่มีสถานภาพพิเศษเนื่องจากเป็น
บุคคลที่มีเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ตามกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้มาตรา 15 พระราชบัญญัติ
คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 (สุจินต์ ชัยมังคลานนท์, 2517, หน้า 17)

(1) บุคคลในคณะผู้แทนทางทูตซึ่งรัฐบาลต่างประเทศส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ใน
ราชอาณาจักรหรือซึ่งเดินทางผ่านราชอาณาจักร เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอื่น

(2) พนักงานฝ่ายกงสุลและลูกจ้างฝ่ายกงสุลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศส่งเข้ามาปฏิบัติ
หน้าที่ในราชอาณาจักรหรือซึ่งเดินทางผ่านราชอาณาจักร เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอื่น

(3) บุคคลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศ โดยความเห็นชอบของรัฐบาลไทยให้เข้ามาปฏิบัติ
หน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร

(4) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร เพื่อรัฐบาลไทยตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศ

(5) หัวหน้าสำนักงานขององค์การหรือทบวงการะหว่างประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองการดำเนินงานในประเทศไทย หรือซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว และรวมถึงพนักงาน หรือผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลอื่นซึ่งองค์การ หรือทบวงเช่นว่านั้นแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักรในราชอาณาจักร เพื่อองค์การหรือทบวงดังกล่าว หรือเพื่อรัฐบาลไทยตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับองค์การหรือทบวงระหว่างประเทศนั้น

(6) คู่สมรสหรือบุตร ซึ่งอยู่ในความอุปการะและเป็นส่วนแห่งครัวเรือนของบุคคลตามข้อ (1) ข้อ (2) ข้อ (3) ข้อ (4) และข้อ (5)

(7) คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางจากต่างประเทศ เพื่อมาทำงานประจำเป็นปกติ ณ ที่พักอาศัยของบุคคลซึ่งได้รับเอกสิทธิเท่าเทียมกันกับบุคคลซึ่งมีตำแหน่งทางทูต ตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การหรือทบวงการะหว่างประเทศ

2.4.2 คนต่างด้าวที่มีสถานภาพพิเศษเนื่องจากเป็นคนเดินทางผ่านประเทศไทย มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดรับรองให้คนต่างด้าวที่มีสถานภาพพิเศษเนื่องจากเป็นเพียง “คนเดินทางผ่านประเทศไทย” ไม่ต้องมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ตัวบุคคลตามกำหนดตามมาตรา 12(1) แห่ง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ดังนั้นบุคคลดังกล่าวจึงไม่ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง

2.4.3 ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะทางน้ำหรือทางอากาศ ซึ่งเพียงแต่แวะเข้ามายังท่า สถานี หรือท้องที่ ในราชอาณาจักร แล้วกลับออกไปคนสัญชาติของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยเดินทางข้ามพรมแดนไปมาชั่วคราว โดยปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศนั้น

2.4.4 คนโดยสารรถไฟผ่านแดน ซึ่งถือตัวโดยสารตลอดเที่ยวตลอดเพียงผ่านอาณาเขตประเทศไทยไปนอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลแห่งประเทศนั้นๆ รวมตลอดถึงผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะแห่งรถไฟเช่นว่านั้นด้วย

3. หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการอนุญาต การปฏิเสธ และการเพิกถอนสิทธิในการอนุญาต ให้บุคคลต่างด้าวเข้าเมือง

3.1 การอนุญาตให้เข้าเมือง

ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร มีดังนี้

เป็นที่ยอมรับกันมานานาประเทศว่าความเป็นบุคคลจะต้องมีเอกสารพิสูจน์ตัวตนของบุคคลนั้น การร้องขอเข้าเมืองจะต้องมีเอกสารที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเป็นใคร มีที่มาอย่างไร และมีความผูกพันอยู่กับรัฐใด จะเห็นว่าเงื่อนไขประการนี้เกิดขึ้นในกฎหมายภายในของรัฐ เพราะรัฐไม่ต้องการจะยอมรับ “บุคคลที่ไม่มีหัวนอนปลายเท้า” เข้ามาในประเทศของตน และเหตุผลในทางปฏิบัติก็คือ เมื่อไม่ทราบว่าคุณคนดังกล่าวมีความผูกพันอยู่กับรัฐใดก็ย่อมหมายความว่า เมื่อรัฐไม่ปรารถนาที่จะให้บุคคลดังกล่าวอาศัยอยู่ในประเทศไทยต่อไป ก็ไม่อาจจะผลักดันบุคคลดังกล่าวออกไปจากประเทศได้ เพราะไม่มีรัฐใดที่มีหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศที่จะต้องยอมรับบุคคลนั้น

ภายใต้หลักทั่วไปของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ รัฐที่มีหน้าที่จะต้องยอมรับบุคคล ไม่ว่าในสถานการณ์ใดๆ ก็ตาม ก็คือ รัฐเจ้าของสัญชาติของบุคคล (National State) รัฐสมัยใหม่จะกำหนดกฎหมายภายในลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจนว่า บุคคลธรรมดาใดมีสัญชาติของตน และจะกำหนดกฎหมายในลายลักษณ์อักษรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกเอกสารของรัฐที่แสดงว่าบุคคลใดมีสัญชาติของตน อันได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชนสำหรับคนชาติที่อยู่ในประเทศหรือหนังสือเดินทาง สำหรับคนชาติที่อยู่นอกประเทศ

ในปัจจุบันสำหรับคนไร้สัญชาติ (Stateless Person) หรือบุคคลที่ทำงานเพื่อองค์การระหว่างประเทศ (International Officer) นานารัฐยังมีแนวทางปฏิบัติที่จะยอมรับเอกสารพิสูจน์ตนที่ออกโดยองค์การระหว่างประเทศอีกด้วย

มาตรา 12(1) แห่ง พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดห้ามคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหากคนต่างด้าวนั้นไม่มีหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้น จากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศหรือจากกระทรวงการต่างประเทศ จึงหมายความว่า คนต่างด้าวจะเข้ามาประเทศไทยได้ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ ตามข้อกำหนดของมาตรา 12(1) แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กล่าวคือ

3.1.1 คนต่างด้าวจะต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางที่มีผลสมบูรณ์

ประการแรก คนต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางที่ถูกต้องและสมบูรณ์ ตามมาตรา 12(1) แห่ง พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เจาะใจในทางเอกสารที่สำคัญเป็นอันดับแรกที่รัฐยอมรับ กล่าวคือ หนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง เพราะเอกสารนี้จะทำให้ทราบว่าเป็นใครและมีความสัมพันธ์ในทางการเมืองกับรัฐใด แต่ในทางปฏิบัติของรัฐเอกราชที่ไร้สัญชาติทั้งในทางข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงก็จะมีหนังสือเดินทางที่ออกโดยรัฐเจ้าของสัญชาติ

หนังสือเดินทาง หมายถึง หนังสือที่คุ้มครองคนสัญชาติของตนที่เดินทางไปต่างประเทศ คนต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและรัฐบาลไทยยอมรับ ซึ่งเพียงแต่แวะเข้ามายังสถานีหรือท้องที่ ในราชอาณาจักรแล้วกลับออกไป หรือคนสัญชาติของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยเดินทางข้ามพรมแดนไปมาชั่วคราว โดยปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศนั้นๆ หรือคนโดยสารรถไฟต่างแดนซึ่งถือตัวโดยสารตลอดสายเพียงแต่ผ่านประเทศไทย ไปนอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศ รวมทั้งคนประจำพาหนะ และผู้ควบคุมพาหนะรถไฟนั้นๆ ด้วย

ทั้งนี้ ยังมีกลุ่มประเทศบางแห่งได้ออกหนังสือเดินทางของกลุ่มประเทศของตนเองออกมาใช้ด้วย เช่น สหภาพยุโรป ได้มีการออกหนังสือเดินทางสำหรับผู้แทนคณะกรรมการสหภาพยุโรป ที่เปรียบเสมือนเป็นทูตของสหภาพยุโรปออกมาใช้ในทำนองเดียวกับหนังสือเดินทางสหประชาชาติ ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับของบางประเทศ แต่ในส่วนของประเทศไทย ไม่ได้ยอมรับหนังสือเดินทางของสหภาพยุโรป (สุภัทร์ สกลไชย, 2544, หน้า 3)

ประเภทของหนังสือเดินทาง ที่ใช้เดินทางเข้าประเทศไทยตามประมวลระเบียบนั้น ไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 34 มีอยู่ 5 ชนิด

- 1) หนังสือเดินทางทูต (Diplomatic Passport)
- 2) หนังสือเดินทางของทางราชการ (Official Passport, Service Passport, Passport De Service หรือ Passport De mission)
- 3) หนังสือเดินทางธรรมดา (Ordinary Passport)
- 4) หนังสือเดินทางขององค์กรสหประชาชาติ (United Nation Passport)
- 5) หนังสือเดินทางหมู่ (Collective Passport) เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ต้องมีข้อความในทำนองเดียวกันกับหนังสือเดินทางซึ่งออกให้โดยรัฐบาลของประเทศที่ผู้ถือสังกัด

จากความเป็นจริงดังกล่าว จะมองเห็นได้ว่า สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งสำหรับการเดินทางข้ามประเทศ จากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่งของสังคมโลกในปัจจุบันนี้ นั่นก็คือการมีเอกสารประจำตัวสำหรับใช้เดินทางระหว่างประเทศ ซึ่งเอกสารดังกล่าวนี้มีชื่อเรียกขานที่แตกต่างกันออกไป และมีสิทธิหรือข้อจำกัดในการเดินทางที่แตกต่างกันออกไปด้วย เป็นต้นว่า หนังสือเดินทางเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ใบอนุญาตให้ผ่านแดนชั่วคราว หรือในบางกรณีประเทศที่รวมกลุ่มกันเป็นสหพันธ์ อาจยอมให้คนต่างสัญชาติที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน สามารถเดินทางเข้าประเทศของตนได้ง่ายดายโดยไม่ต้องมีวีซ่าและไม่ต้องมีการประทับตราลงในหนังสือเดินทางเลยก็ได้ ดังเช่นในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union: EU) ซึ่งในอนาคตอาจมีกลุ่มประเทศอื่นๆ กระทำตามอย่างบ้างก็ได้

หลักการในกรณีเช่นนี้ประเทศต่างๆ ในสังคมโลกก็ได้ยึดถือปฏิบัติในทำนองเดียวกัน เช่น ในอดีตประเทศในกลุ่มอินโดจีนยังมีสงครามพุ่งรบกันอยู่ คนสัญชาติลาวและเวียดนามได้ลี้ภัยสงคราม หรือขอลี้ภัยทางการเมืองไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศฝรั่งเศส จนได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวรอยู่ในประเทศฝรั่งเศส แต่ก็ยังไม่ได้รับสัญชาติ เนื่องจากเป็นผู้ลี้ภัยการเมือง ผู้อพยพ หรือผู้พลัดถิ่น นอกจากนั้นก็ยังมีคนต่างด้าวของประเทศที่ประเทศไทยไม่ได้ให้การรับรองในทางการเมือง เช่น ปัญหาของคนจีนในไต้หวัน ประเทศไทยไม่อาจยอมรับหนังสือเดินทางไต้หวันที่ออกโดยรัฐไต้หวัน แต่ประเทศไทยอาจยอมรับเอกสารอื่นๆ ที่ใช้แทนหนังสือเดินทางได้ที่เป็นดังนี้เพราะกฎหมายไทยเห็นว่า การรับรองเป็นขั้นตอนทางการเมือง การที่ประเทศไทยมีปัญหาในทางการเมืองกับรัฐหรือรัฐบาลใดก็ตาม ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อเอกชนผู้มีสัญชาติของรัฐนั้น หรืออยู่ใต้อำนาจปกครองของรัฐบาลนั้น

เอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง จึงไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือที่ออกโดยกระทรวงการต่างประเทศของนานาประเทศที่เราให้การรับรอง แต่อาจจะออกโดยองค์การระหว่างประเทศ นั่นคือ สำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติว่าด้วยผู้ลี้ภัย (UNHCR) จะมีหน้าที่ออกเอกสารการเดินทาง (Title of Voyage) แก่ผู้ลี้ภัยอินโดจีน เพื่อใช้ในการเดินทางระหว่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าการเดินทางเข้าประเทศไทย กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยกำหนดให้ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้หนังสือเดินทางที่ถูกต้องสมบูรณ์อยู่ และหนังสือเดินทางที่ถูกต้องต้องเป็นหนังสือเดินทางที่ทางราชการไทยยอมรับด้วย กล่าวคือเป็นหนังสือเดินทางที่ออกให้โดยรัฐบาลกลางของประเทศนั้น หรือองค์การสหประชาชาติเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากยังมีกลุ่มประเทศ บางแห่งได้ออกหนังสือเดินทางของกลุ่มประเทศของตนเองออกมาใช้ด้วย เช่น สหภาพยุโรปที่เปรียบเสมือนเป็นทูตของสหภาพยุโรปออกมาใช้ในการทำนองเดียวกันกับหนังสือ-เดินทาง

สหประชาชาติ ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับของบางประเทศ แต่ในส่วนของประเทศไทยไม่ได้ยอมรับหนังสือเดินทางของสหภาพยุโรปดังกล่าวด้วย (สุภัทร์ สกลไชย, 2544, หน้า 2-3)

แต่อย่างไรก็ตาม หนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางบางประเทศจะต้องมีผลอีกอย่างน้อย 6 เดือน หลังจากที่ยื่นออกเดินทางจากประเทศที่ให้เข้าเมือง

แต่บางกรณี รัฐก็อาจตกลงกันกำหนดให้คนต่างด้าวนั้นเข้าเมืองมาได้ โดยเพียงมีแต่บัตรประจำตัวประชาชน คือ กรณีที่รัฐที่มีพรมแดนติดกัน หรือกรณีของรัฐที่มีความสัมพันธ์ในทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดระหว่างกัน

3.1.2 หนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางจะต้องมีการตรวจลงตราของประเทศเสียก่อนเข้าประเทศ

คนต่างด้าวที่มีความประสงค์จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางเสียก่อน การตรวจลงตรานี้จึงหมายความว่า การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นตราประทับหรือข้อความลงในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ แต่การที่จะอยู่ในราชอาณาจักรได้นานเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของการตรวจลงตราที่คนต่างด้าวนั้นได้รับอนุญาต

กล่าวโดยสรุป คนต่างด้าวต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานทูต หรือสถานกงสุลของไทยในต่างประเทศก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร หรือขอรับการตรวจลงตราจากกระทรวงต่างประเทศหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ยกเว้นคนต่างด้าวบางประเภท

การรับการตรวจลงตรา แบ่งออกเป็นประเภทตามวัตถุประสงค์การเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ 8 ประเภท คือ

(1) ประเภทคนผ่าน (Transit: TS) เพื่อการเดินทางผ่านราชอาณาจักรอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ 30 วัน

(2) ประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist: TR) เพื่อการเดินทางท่องเที่ยวในราชอาณาจักรให้อยู่ในราชอาณาจักรครั้งแรก 60 วัน

(3) ประเภทคนอยู่ชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำงานธุรกิจ ปฏิบัติหน้าที่ราชการ การศึกษาวิจัย หรือมาอยู่กับครอบครัว เป็นต้น อนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรครั้งแรก 90 วัน แต่หากคนต่างด้าวได้รับการตรวจลงตรา โดยมีรหัส (A) กำกับต่อท้ายการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวตามวัตถุประสงค์ที่เดินทางเข้ามาโดยคนต่างด้าวผู้นั้นจะได้รับอนุญาตเป็นการล่วงหน้าและเมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะประทับตราอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 1 ปี นับแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย

(4) ประเภทราชการ (Official) เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ราชการสำหรับหนังสือเดินทางราชการหรือหนังสือเดินทางสหประชาชาติหรือเทียบเท่า การอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็นที่จะต้องอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการแต่ละจะอนุญาตให้อยู่ครั้งแรก 90 วัน

(5) ประเภททูต (Diplomatic) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตหรือกงสุล หรือจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการสำหรับหนังสือเดินทางทูตจะได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็นที่จะต้องอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว แต่ละจะอนุญาตให้อยู่ชั่วคราวครั้งแรก 90 วัน

(6) ประเภทคนเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (Immigrant) ตามมาตรา 41

(7) ประเภทคนเข้าเมืองนอกกำหนดจำนวนคนต่างด้าว (Non-quota Immigrant) ซึ่งจะเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปี

(8) ประเภทอัยราชัยไมตรี การตรวจลงตราประเภทอัยราชัยไมตรีให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวของผู้มีหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางราชการหรือ หนังสือเดินทางสหประชาชาติที่เทียบเท่าหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางราชการ เพื่อการอื่นนอกจากการปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตหรือกงสุลหรือการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมื่อผู้ถือหนังสือเดินทางอื่นขอรับการตรวจลงตราต่อสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยโดยอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรในครั้งแรก 30 วัน

แต่อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี กฎหมายไทยก็ยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ บทยกเว้นกฎหมายคนเข้าเมืองในกรณีนี้ ก็คือประกาศของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2529 เรื่องกำหนดรายชื่อประเทศที่คนชาติได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใด ในมาตรา 12 จะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่ และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งจะต้องได้รับการตรวจอนุญาตพนักงานเจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำเส้นทางนั้นๆ โดยจะต้องยื่นเอกสารตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ก. กลุ่มประเทศที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและสามารถอยู่ในราชอาณาจักร
ได้ 30 วัน จำนวน 57 ประเทศ

A. ARGENTINA	I. ICELAND	P. PORTUGAL
AUSTRALIA	INDONESIA	Q. QATAR
AUSTRALIA	IRELAND	S. SAUDIARABIA
B. BAHRAIN	ISRAEL	SENEGAL
BRUNEL	J. JAPAN	SLOVENIA
BRITISH	K. KENYA	SOUTH AFRICA
BELGIUM	KUWAIT	SPAIN
C. CANADA	L. LUXEMBOURG	SWEDEN
CYPRUS	M. MALAYSIA	SWITZERLAND
D. DENMARK	MAURITANIA	SAMOA
DJIBOUTI	MEXICO	T. TUNISIA
E. EGYPT	MOROCCO	TURKEY
F. FIJI	MYANMAR	U. UNITED ARAB EMIRATES
FINLAND	N. NETHERLANDS	UNITED STATES OF AMERICA
FRANCE	NORWAY	V. VANUATU
G. GERMANY	O. OMAN	VIETNAM
H. HONGKONG	P. PHILIPPINES	

ข. กลุ่มประเทศที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและสามารถอยู่ในราชอาณาจักร
ได้ 90 วัน จำนวน 3 ประเทศ

B. BRASIL	P. PERU	S. SOUTH KOREA
-----------	---------	----------------

ค. กลุ่มประเทศที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและสามารถอยู่ในราชอาณาจักร
ได้ 90 วัน แต่จะต้องใช้หนังสือเดินทางประเภทนักท่องเที่ยวและหนังสือเดินทางราชการ จำนวน
28 ประเทศ

A. AUSTRIA	L. LIECHTENSTEIN	R. ROMANIA
ARGENTINA	LUXEMBURG	S. SINGAPORE
B. BELGIUM	M. MALAYSIA	SOUTH AFRICA
BRAZIL	MEXICO	SOUTH KOREA
C. CHILE	N. NEPAL	SWITZERLAND

	CZECH REPUBLIC	NETHERLANDS	SLOVAK REPUBLIC
G.	GERMANY	NEW ZEALANDS	T. TUNISIA
H.	HUNGARY	P. PERU	TURKEY
I.	ISRAEL	PHILIPPINES	
	ITALY	POLAND	

ง. กลุ่มประเทศที่จะต้องได้รับการตรวจลงตราแต่สามารถขอรับการตรวจลงตราได้ที่ทำอากาศยานนานาชาติภายในราชอาณาจักรได้และสามารถอยู่ในราชอาณาจักรได้ 15 วัน จำนวน 97 ประเทศ

A.	ALBANIA	E. FCUADOR	M. MAURITUS
	ARMENIA	ESTONIA	MOLDOVA
	ANDORRA	ETHIOPIA	MONACO
	ANTIGUA & BRABIDA	EQUATORIAL GUI	N. NAURU
	AZERBAJAN	G. GARON	NIGER
B.	BAHAMAS	GAMBIA	P. PARAGUAY
	BELIZE	GUATEMALA	PERU
	BHUTAN	GUINEA	POLAND
	BOLIVIA	GUINE BISS	R. ROMANIA
	BOTSWANA	H. HAITI	RWANDA
	BULGARIA	HONDURAS	RUSSIAN
	BURKINA FASO	HUNGARY	S. SANMARINO
	BURUNDI	I. INDIA	SAOTOME&PRINCIPE
C.	COMEROON	J. JAMAICA	ST.CHERISTOPHER
	CAPE VERDE REP.	K. KAZAKHSTAN	SAINT LUCIA
	CENTRAL AFRICAN	KIRIBAT	SAINT VINCEN&THE
	CHAD	KYRTYZSTA	GRENADINES
	CHINA	L. LATVLA	SEYCHELLES
	COLOMBIA	LESOTHO	SIERRA LEONE
	COMOROS	LIECHTENSTEIN	SLOVAS REPUBLIC
	COTED IVOIRE	LIBERIA	SLOMON ISLANDS
	CROATLA	LITHUANIA	SOMALLA

	COSTARICA	M. MALDIVES	SURINAME
D.	DOMINICANREP	MALI	SWAZILAND
	DOMINICA	MALTA	
T.	TAIWAN	U. UGANDA	
	TAJKISTAN	UKRAINE	
	TANZANLA	URUGUAY	
	TOGO	UNBEKISTAN	
	TONGA	V. VATICAN CITY	
	TRINIDAD&TOBAGO	VENEZUELA	
	TURKMENISTAN	Z. ZAIRE	
	TUVALU	ZAMBIA	
		ZIMBAEWE	

จ. กลุ่มประเทศที่ต้องผ่านการตรวจโรคต้องห้ามตามกฎกระทรวงก่อนเดินทางเข้าราชอาณาจักร จำนวน 47 ประเทศ

A.	ANGOLA	C. CUINEA BISSAU	P. PANAMA
B.	BENIN	ETHIOPLA	PERU
	BOLIVLA	F. FRENCH-GUIANA	R. RWANDA
	BRAZIL	G. GABON	S. SATOTOME&PRINGIPS
	BURKINAH FASO	GAMBIA	SENEGAL
	BURUNDI	GHANA	SIERRALEONE
C.	CAMEROON	GUINEA	N. SOMALIA
	CENTRAL AFRICAN	GUYANA	SUDAN
	CHAD	K. KENYA	SURINAM
	COLOMBIA	L. LIBERIA	T. TANZANIA
	CONGO	M. MALI	TOGO
	COTEDP'IVOIRE	MAURITANIA	U. UGANDA
E.	ECUADOR	N. NIGER	V. VENEZUELA
	EQUATORIAL GUIN	NIGERIA	Z. ZAIRE

ฉ. กลุ่มประเทศที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและสามารถอยู่ในราชอาณาจักรได้ 30 วัน แต่จะต้องใช้หนังสือเดินทางประเภทนักท่องเที่ยว และหนังสือเดินทางราชการ จำนวน 5 ประเทศ

CHINA

MONGOLIA

MYANMAR

LAOS

VIETNAM CAMBODIA (เฉพาะที่ใช้หนังสือเดินทาง)

ซ. ตามคำสั่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่ 205/2540 ได้อนุญาตให้ผู้ใช้นหนังสือเดินทางทูตนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เฉพาะตัวเอกอัครราชทูตหรือหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตรวมถึงภริยาและบุตรของบุคคลดังกล่าว อนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ 30 วัน โดยไม่ต้องได้รับการตรวจลงตรา

3.1.3 คุณสมบัติที่กำหนดสำหรับคนต่างด้าวที่มีสถานภาพพิเศษ

กฎหมายรับรองให้คนต่างด้าวบางประเภทร้องขออนุญาตเข้าประเทศจะต้องไม่ต้องพิสูจน์คุณสมบัติตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เนื่องจากมีสถานภาพพิเศษ

(1) ความเป็นบุคคลที่ไม่ก่อให้เกิดภาระทางเศรษฐกิจแก่รัฐ คือเมื่อขอมอบอนุญาตให้เข้ามาแล้ว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่ายากจนหรือไม่ หรือมีอาชีพเป็นหลักฐานพอเพียงหรือไม่

มาตรา 12(2) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดห้ามคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหากคนต่างด้าวนั้นไม่มีปัจจัยในการยังชีพตามควรแก่กรณีที่เข้ามาในราชอาณาจักรและนอกจากนั้น มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ยังกำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อกำหนดจำนวนเงินติดตัวหรือประกันที่คนต่างด้าวซึ่งมีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ที่ขอเข้าภายในราชอาณาจักรจะต้องมี และมาตรา 12(9) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งไม่มีเงินติดตัวหรือไม่มีประกันตามรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา 14 เข้ามาในราชอาณาจักร

ในปัจจุบัน ภายใต้ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องกำหนดจำนวนเงินให้คนต่างด้าวต้องมีติดตัวในขณะที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ณ วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2523 แก้ไขเพิ่มเติมภายใต้เงื่อนไขตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับล่าสุด ลง 8 พฤษภาคม 2543 ให้คนต่างด้าวคนหนึ่งๆ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ที่ขอใช้สิทธิเข้ามาในราชอาณาจักรต้องมีเงินติดตัวในขณะที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรตามประเภทของการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางดังต่อไปนี้

1) ประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร หรือบุคคลที่เดินทางเข้ามาโดยได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ต้องมีเงินหรือเอกสารบรรดาพึงจ่าย

เป็นเงินตราได้เป็นมูลค่าเทียบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยไม่น้อยกว่า หนึ่งหมื่นบาทในกรณีที่เข้ามาคนเดียว และกรณีที่เข้ามาในลักษณะครอบครัวหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าสองหมื่นบาท

2) ประเภทนักท่องเที่ยว ต้องมีเงินหรือเอกสารบรรดาพึงจ่ายเป็นเงินตราตามประกาศกระทรวงมหาดไทยได้เป็นมูลค่าเทียบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยเป็นเงินได้ไม่น้อยกว่าสองหมื่นบาทในกรณีที่เข้ามาคนเดียว และกรณีที่เข้ามาในลักษณะครอบครัวต้องไม่น้อยกว่าสี่หมื่นบาท

3) ประเภทการตรวจลงตรา ณ ช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง ต้องมีเงินหรือเอกสารบรรดาพึงจ่ายเป็นเงินตราตามประกาศกระทรวงมหาดไทยได้เป็นมูลค่าเทียบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยเงินได้ไม่น้อยกว่า หนึ่งหมื่นบาท ในกรณีที่เข้ามาคนเดียว และกรณีที่เข้ามาในลักษณะครอบครัวต้องไม่น้อยกว่า สองหมื่นบาท

4) ประเภทคนอยู่ชั่วคราว ต้องมีเงินหรือเอกสารบรรดาพึงจ่ายเป็นเงินตราตามประกาศกระทรวงมหาดไทยได้เป็นมูลค่าเทียบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยเงินได้ไม่น้อยกว่าสองหมื่นบาทในกรณีที่เข้ามาคนเดียว และกรณีที่เข้ามาในลักษณะครอบครัวต้องไม่น้อยกว่าสี่หมื่นบาท

อนึ่งประกาศฉบับนี้มีให้บังคับใช้แก่เด็กอายุต่ำกว่าสิบสองปี เนื่องจากจะเกิดปัญหาหากเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจเข้มงวดตรวจเงินติดตัวกันทุกคนก็จะทำให้คนต่างด้าวจำนวนมากไม่สามารถเข้าเมืองได้ และทำให้เกิดปัญหาแก่สายการบินอีกมาก เช่นจะเป็นภาระของสายการบินที่ต้องนำพากลับไป หรือจะต้องทำเรื่องคำประกันตัวผู้โดยสารในระหว่างรอเครื่องบินกลับออกไป เป็นต้น

(2) ความเป็นบุคคลที่ไม่ก่อให้เกิดภาระทางสาธารณสุขแก่ประเทศไทย

เป็นแนวทางที่ยอมรับกันในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศนั้นว่า คนต่างด้าวที่ร้องขอเข้าเมืองจะต้องไม่ตกเป็นภาระทางสังคมแก่รัฐเมื่อขอมอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว ดังนั้น จึงมักจะพิจารณาว่า มีการเจ็บป่วยหรือไม่ หรือมีโรคติดต่อร้ายแรงหรือไม่

มาตรา 12(4) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวใดก็ตาม ร้องขอเข้าเมืองหากปรากฏว่า คนต่างด้าวนั้นวิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และนอกจากนั้น มาตรา 12(5) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวใดก็ตามร้องขออนุญาตเข้ามาในราชอาณาจักร หากปรากฏว่า คนต่างด้าวนั้นยังมีได้ปลุกผีป้องกันไข้ทรพิษ หรือฉีควัคซีน หรือปฏิบัติการอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติและ ไม่ยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองกระทำการ เช่นว่านั้น จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นเจตนาเพื่อป้องกันที่อยู่ ที่ความหวาดกลัวต่อการเสี่ยงต่อโรคภัยและ โรคติดต่อที่อาจเข้ามาในประเทศพร้อมกับคนต่างด้าว

และอาจเป็นอันตรายต่อบุคคลผู้มีสัญชาติไทยประการหนึ่ง และความไม่ต้องการที่จะแบกภาระเมื่อคนต่างด้าวนั้นเจ็บป่วย

ในปัจจุบัน โรคดังกล่าวต่อไปนี้เป็นโรคที่ทำให้คนต่างด้าวไม่อาจร้องขออนุญาตเข้าในราชอาณาจักรได้เลยกล่าวคือ

- 1) โรคเรื้อน
- 2) วัณโรคในระยะอันตราย
- 3) โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
- 4) โรคยาเสพติดให้โทษ
- 5) โรคซิฟิลิสในระยะที่ 3

ในส่วนของโรคเอดส์ถึงแม้เป็นโรคต้องห้ามก็ตามแต่ก็ถูกยกเลิกตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 14 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2535 จึงทำให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นโรคเอดส์อาจใช้สิทธิร้องขออนุญาตเข้าเมืองได้อีกครั้งหนึ่ง

ในการตรวจวินิจฉัยโรคร่างกายหรือจิต ตลอดจนการปฏิบัติการเพื่อป้องกันโรคติดต่อตามข้อกำหนดของกฎหมายที่ออกตาม มาตรา 12(4) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 นี้ให้ใช้แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง กล่าวคือแพทย์ซึ่งอธิบดีกรมตำรวจแต่งตั้ง

(3) ความไม่เป็นบุคคลที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นภัยต่อรัฐและสังคมไทย

เป็นแนวทางที่ยอมรับกันในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ว่าคนต่างด้าวที่ร้องขอเข้าเมืองจะต้องไม่ก่อให้เกิดภัยต่อสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น ต่อวัฒนธรรมของชาติ (National Culture) หรือต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (Public Order) หรือจะต้องไม่ก่อให้เกิดภัยต่อความมั่นคงแห่งรัฐ

มาตรา 12(6) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดมิให้คนต่างด้าวใดเข้ามาในราชอาณาจักร หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลนั้นเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทย หรือลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ขกเว้นไว้ในกฎหมาย เจตนารมณ์ของกฎหมายน่าจะอยู่ที่ความไม่ต้องการจะยอมรับให้คนต่างด้าวซึ่งมีความประพฤติไม่ดีเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้อาจจะเพราะเหตุที่เกรงว่า บุคคลดังกล่าวจะเข้ามามีการกระทำที่เป็นภัยต่อประเทศของตน

นอกจากนั้น กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองยังมีบทบัญญัติที่กำหนดห้ามคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อรัฐและต่อสังคม กล่าวคือ

ในพฤติการณ์แรก ตามมาตรา 12(7) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดมิให้คนต่างด้าวใดเข้ามาในราชอาณาจักร หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลนั้นมีพฤติการณ์

ที่น่าเชื่อว่า เป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

ในพหุติการณที่ที่สอง ตามมาตรา 12(8) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดมิให้คนต่างด้าวใดเข้ามาในราชอาณาจักร หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลนั้นมีพหุติการณที่น่าเชื่อว่า เข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบสุขเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในพหุติการณที่สาม ตามมาตรา 12(8) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กำหนดมิให้คนต่างด้าวใดเข้าเมือง หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลนั้นถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น เว้นแต่รัฐมนตรีได้พิจารณาขกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

3.2 การปฏิเสหมิให้คนต่างด้าวเข้าเมือง กระทำได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

ภายใต้กฎหมายดังกล่าว เฉพาะบุคคลสัญชาติไทยเท่านั้นที่จะมีสิทธิเด็ดขาด (Absolute Right) ในการเข้าเมือง ส่วนคนต่างด้าวนั้นกฎหมายไทยก็มีลักษณะที่ไม่แตกต่างไปจากนานาประเทศ กล่าวคือ สิทธิในการเข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวเป็นสิทธิที่มีเงื่อนไข นั่นคือคนต่างด้าวนั้นจะได้รับสิทธิในการเข้าเมืองก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตให้เข้าเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าเมือง ก็ต่อเมื่อคนต่างด้าวนั้นเป็นบุคคลที่มีลักษณะและคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย หรือในทางตรงกันข้ามก็ต่อเมื่อคนต่างด้าวนั้นไม่มีลักษณะและคุณสมบัติตามข้อกำหนดห้ามของกฎหมาย

(1) คนต่างด้าวที่ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนการเดินทางหรือมีแต่มิได้ตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนการเดินทาง

(2) คนต่างด้าวผู้นั้นเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทย หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 16 กล่าวคือ คนต่างด้าวที่ต้องอาศัยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่าไม่อนุญาต โดยรัฐมนตรีเหตุว่า การเข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวอาจมีผลเป็นการบ่อน

ทำลายหรือเป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดีหรือความผาสุกของประชาชน

เป็นที่น่าสังเกตว่า “อำนาจสั่งการไม่อนุญาต” ดังกล่าวเป็นอำนาจเสร็จเด็ดขาด โดยแท้ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กล่าวคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเท่านั้นที่มีอำนาจสั่งการไม่อนุญาต หากได้มีความเกี่ยวข้องกับคณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแต่อย่างใด

(4) อนุรักษ์ประเทศไทยหรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย เว้นแต่รัฐมนตรีได้พิจารณา ยกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษ

3.3. การเพิกถอนสิทธิของบุคคลต่างด้าว

3.3.1 การเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาต

การเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักร หมายถึง กรณีที่คนต่างด้าวได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมืองให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ในขณะที่คนต่างด้าวยังมีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรนั้น ปรากฏมีพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่สมควรให้อยู่ในราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจทำการเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวก่อนแล้วจึงดำเนินการขึ้นตอนผลักดันส่งตัวออกไปนอกราชอาณาจักร

คำจำกัดความว่า “หากมีพฤติการณ์ที่สมควรเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักร” เป็นคำจำกัดความที่ครอบคลุมเหตุแห่งการเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ในการใช้ดุลยพินิจอย่างกว้างขวาง สรุปได้ว่าเหตุแห่งการเพิกถอนสิทธิมีเหตุดังต่อไปนี้

ก. มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าการเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อมากระทำความผิดในทางอาญา แต่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอในการจับกุมดำเนินคดี เป็นลักษณะการเข้ามาหลบซ่อนตามตะเข็บชายแดนเพื่อหาช่องทางเดินทางไปประเทศที่สาม หรือคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือคนต่างด้าวในการปลอมเอกสารการเดินทางไปประเทศที่สาม

ข. มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคมหรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี เช่น การจัดทำสิ่งพิมพ์ลามกอนาจารเพื่อ

การเผยแพร่ มีพฤติกรรมร่วมกันเพศ มีรายชื่อเป็นบุคคลในกลุ่มก่อการร้ายบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

ค. มีพฤติกรรมที่น่าเชื่อว่ามีพฤติกรรมน่าเชื่อว่าเข้ามาค้าประเวณี ค้าหญิงหรือเด็ก ค้ายาเสพติด การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่นกรณีการเตร็ดเตร่เพื่อเรียกลูกค้าเพื่อการค้าประเวณี

อำนาจในการเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวของคนต่างด้าว ที่มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น เป็นอำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ (ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในปัจจุบัน) หรือคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง ต่อมาอธิบดีกรมตำรวจได้มอบหมายอำนาจให้ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งเพิกถอนสิทธิการอยู่ใน ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวของคนต่างด้าวได้

3.3.2 การเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวของคนต่างด้าว ซึ่ง เข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร มีเหตุเพิกถอนตามกฎหมายดังนี้

ก. มีพฤติกรรมเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อ เหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชนหรือความมั่นคงแห่ง ราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศได้ออกหมายจับ

ข. มีพฤติกรรมที่น่าเชื่อว่ามีพฤติกรรมน่าเชื่อว่าเข้ามาค้าประเวณี ค้าหญิงหรือเด็ก ค้ายาเสพติด การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

ค. เป็นบุคคลซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งไม่อนุญาตให้เข้ามาใน ราชอาณาจักรตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 16 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มิพพฤติกรรมซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าเพื่อประโยชน์แก่ประเทศ หรือเพื่อความสงบเรียบร้อยต่อศีลธรรม หรือวัฒนธรรมอันดี หรือความผาสุกของประชาชน ไม่สมควรอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักรได้”

ง. คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เนื่องจากนำเงินตรา ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่แสดงฐานะการเงิน ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี แต่ไม่เกินห้าปีตามที่คณะกรรมการ เห็นสมควร

จ. เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลไทย หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยความประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

(2) เป็นผู้ที่ไม่สามารถประกอบการหาเลี้ยงชีพได้ เพราะกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง แต่ห้ามมิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวผู้เป็น บิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตรของบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและมีฐานะที่จะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันได้

(3) เป็นผู้ได้รับโทษในความผิดฐานนำหรือได้นำพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

(4) เป็นผู้ได้รับโทษในความผิดฐานให้ที่พักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยเหลือด้วยประการใดๆ เพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง เพื่อให้พ้นจากการจับกุม

อนึ่งในการเพิกถอนสิทธิการอยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรให้อธิบดีกรมตำรวจ (ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติปัจจุบัน) เสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการเห็นควรเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรก็ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งเพิกถอนการอนุญาตต่อไป

4. ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งมีอำนาจในการจับกุม ควบคุม สอบสวน และการนำส่งคนต่างด้าวไปนอกราชอาณาจักร

4.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ออกคำสั่งไม่อนุญาตคนต่างด้าวผู้หนึ่งผู้ใดเข้ามาในราชอาณาจักรและอาจมีผลต่อการบ่อนทำลายหรือเป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดีหรือความผาสุกของประชาชนตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

4.3 อธิบดีกรมตำรวจแห่งชาติ ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ควบคุมการบังคับบัญชาสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

4.4 คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง เป็นคณะกรรมการ ซึ่งทำหน้าที่ออกระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเมืองของคนต่างด้าวและพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเจ้าหน้าที่ของคนต่างด้าว ทั้งนี้ คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ

(2) ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมแรงงาน อธิบดีกรมอัยการ เลขานุการคณะส่งเสริมการลงทุน เลขานุการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ

(3) ผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง มีอำนาจหน้าที่เพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามมาตรา 36 วรรคหนึ่ง

(2) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา 36 วรรคสอง

(3) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง มีอำนาจอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ตามมาตรา 41 วรรคหนึ่ง

(4) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ โดยคำนึงถึงรายได้ สินทรัพย์ ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพ และฐานะในครอบครัวของคนต่างด้าวกับบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เจื่อนใจทางด้านความมั่นคงของชาติ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสม

(5) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง กำหนดหลักเกณฑ์การขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมาตรา 41 วรรคสี่

(6) ตามมาตรา 43 วรรคหนึ่งคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการแสดงฐานะการเงินของคนต่างด้าวดังกล่าวตามมาตรา 43 วรรคสอง

(7) ตามมาตรา 45 วรรคหนึ่งและวรรคสอง คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และให้อยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อน

(8) ตามมาตรา 47 วรรคสาม คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง มีอำนาจหน้าที่สั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวในราชอาณาจักร

(9) ตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง มีอำนาจหน้าที่อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเคยมีถิ่นที่อยู่ อยู่ในราชอาณาจักรได้ตามมาตราดังกล่าว

(10) ตามมาตรา 53 คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

(11) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐบาลในการวางระเบียบเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านหรือพนักงานอื่น เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติหรือในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(12) พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับคนเข้าเมืองตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 การจัดการศึกษาของรัฐในทุกยุคทุกสมัย รัฐมีเจตนารมณ์ที่จะให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งในระยะแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้มีคณะมิชชันนารีจากประเทศตะวันตก นิกายคาทอลิก จากฝรั่งเศสได้เข้ามาเผยแพร่ศาสนาและมีบทบาทในด้านการจัดการศึกษาของไทยมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยรัชการที่ 3 ได้มีมิชชันนารีนิกายโปรเตสแตนต์ ซึ่งเป็นชาวอเมริกันได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และเป็นพวกที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนของไทยในช่วงระยะนี้เด่นชัดกว่าพวกมิชชันนารีฝรั่งเศส นิกายโรมันคาทอลิก เพราะว่ามีมิชชันนารีชาวอเมริกันมิได้มุ่งหน้าที่จะสอนศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังได้นำเอาความรู้ ความคิด และวิทยาการแผนใหม่ของชาวตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ในหมู่คนไทยด้วย คณะมิชชันนารีชาวอเมริกัน ได้ดำเนินการสร้างโรงเรียนเอกชนที่มีลักษณะเป็นโรงเรียนสมัยใหม่ มีหลักสูตร และตารางเวลาเรียนที่แน่นอน มีการสอบเลื่อนชั้น และนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสอนใหม่ๆ มาเผยแพร่ และได้ตั้งโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด โดยได้มีการรวบรวมเด็กเร่ร่อน เด็กข้างถนน เด็กยากจนและเด็กกำพร้าเข้ามาเรียน จะเห็นได้ว่าจุดเริ่มต้นของโรงเรียนเอกชนคือเริ่มที่เด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาส

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดการศึกษาแบบแผนใหม่ หรือโรงเรียนเอกชน ตามระเบียบการศึกษาสำหรับประเทศสยาม พ.ศ.2454 แบ่งออกเป็นโรงเรียนบุคคลที่สอนวิชาสามัญเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป และโรงเรียนบุคคลหรือวิสามัญศึกษาที่สอนเกี่ยวกับวิชาเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพและได้มีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2461 เป็นกฎหมายฉบับแรก และเปลี่ยนจากโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนราษฎร์ ในเวลาต่อมา

พ.ศ.2464 ได้มีการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาภาคบังคับขึ้นใช้ โดยมีจุดหมายที่จะขยายการศึกษาให้แพร่หลาย โดยกำหนดให้เด็กชาย-เด็กหญิงทั่วราชอาณาจักรที่มีอายุตั้งแต่ 7-14 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และทุกคนต้องจบชั้นประถมปีที่ 4 เมื่ออายุ 15 ปี

พ.ศ.2479 ได้มีประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 2 เป็นการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับก่อน โดยมีการเพิ่มอำนาจของรัฐในการลงโทษโรงเรียนราษฎร์ที่ปฏิบัติผิดพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหมายถึงหาผู้ปกครองคนใดฝ่าฝืนจะมีโทษ

พ.ศ.2503 ได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกเป็น 7 ปี ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 และรัฐได้สนับสนุนให้เอกชนมาร่วมจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นในทุกๆระดับ มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นแทนกองโรงเรียนราษฎร์ กรมวิสามัญ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบกิจการโรงเรียนราษฎร์ ให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับโรงเรียนของรัฐ และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนเอกชน” หรือ “สถานศึกษาเอกชน” และนอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาเอกชนและนโยบายจัดการศึกษาของรัฐ โดยการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ซึ่งยังมีผลบังคับใช้มาจนถึงทุกวันนี้ซึ่งเป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว

ในการศึกษาเรื่องของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 จึงควรศึกษาทำความเข้าใจกับความหมายของ “โรงเรียน” ซึ่งมีกฎหมายได้ให้คำนิยามไว้

“โรงเรียน” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 หมายความว่าถึงโรงเรียนเอกชน อันได้แก่สถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาในระดับ ที่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกพลัดรวมกันเกินเจ็ดคนขึ้นไป

ลักษณะการจัดตั้งโรงเรียน

ก. ลักษณะของโรงเรียนเอกชน

ตามมาตรา 15 ได้แบ่งลักษณะของโรงเรียนเอกชนเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน

(2) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(3) โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกายสติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนแต่ละลักษณะจะแบ่งออกเป็นประเภทใดหรือระดับใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภท ระดับ โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 โรงเรียนตามมาตรา 15(1) จัดการศึกษาประเภทสามัญศึกษาได้ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ส่วนประเภทอาชีวศึกษาจัดได้ในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามมาตรา 15(2) หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษานอกจากที่กำหนดในข้อ (1) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน กับโรงเรียนที่จัดเป็นประเภทสอนศาสนา ประเภททอวิชา ประเภทศิลปศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา และประเภทเฉพาะกาลหรือโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศ หรือหลักสูตรต่างประเทศที่ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชา หรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเองที่ไม่ใช่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ และศาสนา ส่วนโรงเรียนตามมาตรา 15(3) หมายถึง โรงเรียนการศึกษาพิเศษและโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จากที่ได้กล่าว การออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ และคำสั่งตามนัยแห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับข้างต้น มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐตามแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นระยะๆ รวมถึงระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข. การจัดตั้งโรงเรียน

ตามมาตรา 18 การจัดตั้งโรงเรียนได้กำหนดห้ามบุคคลใดจัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนจากผู้อนุญาต การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

โรงเรียนใดจะจัดให้มีการสอนประเภทใดหรือระดับใด และจะรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนได้มีจำนวนเท่าใดให้เป็นไปตามที่ระบุในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

การออกประกาศกฎกระทรวงต้องอาศัยมติคณะรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์แก่การจัดตั้งควบคุม และส่งเสริมโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรา 17 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจระเบียบ ดังนี้

(1) กำหนดมาตรฐานของโรงเรียน

(2) ให้นำบทบัญญัติตามหมวด 1 เกี่ยวกับ คณะกรรมการเอกชน หมวด 2

ลักษณะและการจัดตั้งโรงเรียน หมวด 8 การเพิกถอนใบอนุญาต และมาตรการพิเศษ หมวด 9 การอุทธรณ์ หมวด 10 พนักงานเจ้าหน้าที่ และหมวดที่ 11 บทกำหนดโทษ มาบังคับใช้แก่

โรงเรียนตามมาตรา 15(2) ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือ
โรงเรียนตามมาตรา 15(3) ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้ง โรงเรียนและคุณสมบัติของผู้จัดการ ครูใหญ่
และครู

ก. ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้ง โรงเรียน จะต้องมียุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 19
ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้ง โรงเรียนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) มีทรัพย์สิน หรือฐานะพอที่จะตั้งและดำเนินกิจการ โรงเรียนได้
- (4) มีความรู้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
- (5) มีความประพฤติเรียบร้อยไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (6) ไม่ฝักใฝ่หรือเลื่อมใสในลัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของ

ประเทศ หรือขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

(7) ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิด เว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่
น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

(8) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาต
ดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

(9) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(10) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ
ความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่ได้กระทำโดย
ประมาทหรือความผิดลหุโทษ และได้พ้นโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
ให้จัดตั้งโรงเรียน

ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล โดยนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มี
ลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เว้นแต่นิติบุคคลที่ขอจัดตั้งนั้นเป็นองค์การของรัฐหรือ
รัฐวิสาหกิจขอจัดตั้งโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

2) มีทรัพย์สินหรือฐานะพอที่จะตั้งและดำเนินกิจการ โรงเรียนได้

3) นิติบุคคลที่เป็นบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน จะต้องมียุทธศาสตร์หรือจำนวนหุ้นเป็นของ
ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นหรือจำนวนหุ้น

ทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด

4) นิติบุคคลที่เป็นมูลนิธิ จะต้องมีการมรดกที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริการทั้งหมด

5) นิติบุคคลที่เป็นสมาคมหรือสหกรณ์ จะต้องมีการที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และสมาชิกของสมาคมหรือสหกรณ์ต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

6) ผู้จัดการของนิติบุคคล หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง (1) (2) (5) (6) (7) (9) และ (10)

ข. ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ

ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 32 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1) คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง (1) (2) (5) (6) และ (9)

2) มีความรู้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

3) ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิด เว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ

4) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ เว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ

5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ

6) ไม่เป็นโรคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับลักษณะต้องห้ามตามข้อ (3) ข้อ (4) และ ข้อ (5) มีอายุความเป็นตัวกำหนด คือหากพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือห้าปี ตาม (5) ก็ถือว่าไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

ค. ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่

ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่ จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 35 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1) ได้รับอนุญาตให้เป็นครู ตามมาตรา 39
 2) มีความรู้และประสบการณ์ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
 ตามมาตรา 39 การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
 และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ง. ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู

ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู จะต้องมีความรู้ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 40 ซึ่ง
 บัญญัติว่า ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู ต้องมีความรู้และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- 3) มีความรู้และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง (5) (6) (8) และ (9)
- 4) มีความรู้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

5) ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิด เว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อย
 กว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู

6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นครู เว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าว
 มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู

7) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ
 ความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่า ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความผิดที่ได้กระทำโดย
 ประมาท หรือความผิดลหุโทษ และได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีมาแล้วก่อนวันขอรับ
 ใบอนุญาตให้เป็นครู

8) ไม่เป็นโรคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับคุณสมบัติตาม (1) ให้รัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาผ่อนผันได้ตามที่เห็นสมควร
 เห็นได้ว่าคุณสมบัติตาม (1) ผู้มีสัญชาติไทยจะขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูได้เท่านั้น แต่ตามวรรค
 ทำกฎหมายได้เปิดช่องให้ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู ไม่จำเป็นต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น
 ทั้งนี้จะต้องได้รับการพิจารณาตามที่รัฐมนตรีเห็นสมควร

คำว่า “เห็นสมควร” เป็นบทบัญญัติที่วางกรอบไว้อย่างกว้างๆ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ทั้ง
 ในแง่ที่เป็นบวกหรือเป็นในทางลบได้เช่นกัน การพิจารณาอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพครู อาจมี
 ผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพครูของคนไทยในด้านการแข่งอาชีพครู แต่หากได้รับการถ่ายทอด
 เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะความรู้ ที่พิจารณาเห็นว่าเป็นประโยชน์ ก็สามารถอนุญาตได้เช่นกัน

สำหรับลักษณะต้องห้ามตามข้อ (5) ข้อ (5) และข้อ (7) มีอายุความเป็นตัวกำหนด คือ
 หากพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ก็ไม่ถือว่าไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม แต่ที่ต้อง

พิจารณาเป็นโทษที่พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แต่หากเป็นโทษที่พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแต่ให้ลงอาญาจะต้องตามในข้อ (7) หรือไม่เนื่องจากไม่เป็นการจำคุกจริง

หลักเกณฑ์ผู้รับใบอนุญาตและผู้มีอำนาจอนุญาต

ก. ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน

ตามบทบัญญัติของมาตรา 18 การยื่นคำขออนุญาตโดยได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาต และการออกใบอนุญาตตามมาตรา 18 วรรคสอง

ผู้มีอำนาจอนุญาตให้ทำการจัดตั้งโรงเรียน คือ ผู้อนุญาต หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น โรงเรียนที่ขอใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนต้องมีมาตรฐานตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 17

การยื่นคำขอ สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่อสำนักงานการศึกษาเอกชน สำหรับจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อสำนักงานศึกษาธิการอำเภอท้องที่ที่ตั้งอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ระยะเวลาในการพิจารณาคำขออนุญาตให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันรับคำขอ และให้แจ้งผลการพิจารณาว่าอนุญาตหรือไม่อนุญาต ให้ผู้ยื่นคำขอทราบโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาได้ ให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยให้แจ้งการขยายเวลาดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอทราบทุกครั้ง

ข. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ

ตามบทบัญญัติของมาตรา 31 การยื่นคำขออนุญาตอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้แต่งตั้งผู้ใดเป็นผู้จัดการแล้ว ให้ผู้นั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ตามมาตรา 31 วรรคสอง

ผู้มีอำนาจอนุญาต คือ ผู้อนุญาต หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

การยื่นคำขอ สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่อสำนักงานการศึกษาเอกชน สำหรับจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อสำนักงานศึกษาธิการอำเภอท้องที่ที่ตั้งอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ระยะเวลาในการพิจารณา ให้ผู้อนุญาตพิจารณาคำขออนุญาตให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันรับคำขอ และให้แจ้งผลการพิจารณาว่าอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ผู้นั้นยื่นคำขอทราบโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาได้ ให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยให้แจ้งการขยายเวลาดังกล่าวให้ผู้นั้นยื่นคำขอทราบทุกครั้ง

ค. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่

ตามบทบัญญัติของมาตรา 34 การยื่นคำขออนุญาตอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเป็นครูใหญ่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เมื่อผู้จัดการโดยความเห็นชอบของผู้รับอนุญาตแต่งตั้งผู้ใด เป็นครูใหญ่แล้วให้ผู้นั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา 34 วรรคสอง

ผู้มีอำนาจอนุญาต คือ ผู้อนุญาต หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

การยื่นคำขอ สำหรับในกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อสำนักงานการศึกษาเอกชน สำหรับจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อสำนักงานศึกษาธิการอำเภอท้องที่ที่ตั้งอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ระยะเวลาในการพิจารณา ให้ผู้อนุญาตพิจารณาคำขออนุญาตให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันรับคำขอ และให้แจ้งผลการพิจารณาว่าอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ผู้นั้นยื่นคำขอทราบโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาได้ ให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยให้แจ้งการขยายเวลาดังกล่าวให้ผู้นั้นยื่นคำขอทราบทุกครั้ง

ง. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นครู

ตามบทบัญญัติของมาตรา 39 การยื่นคำขออนุญาตอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตเป็นครูในโรงเรียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูในโรงเรียน ให้ผู้นั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา 39 วรรคสอง

ผู้มีอำนาจอนุญาต คือ ผู้อนุญาต หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

การยื่นคำขอ สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่อสำนักงานการการศึกษาเอกชน สำหรับจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อสำนักงานศึกษาธิการอำเภอท้องที่ที่ตั้งอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน กฎกระทรวง

ระยะเวลาในการพิจารณา ให้ผู้อนุญาตพิจารณาคำขออนุญาตให้แล้วเสร็จภายในสามสิบ วันนับแต่วันรับคำขอ และให้แจ้งผลการพิจารณาว่าอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ผู้นับคำขอทราบ โดย ไม่ชักช้า เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาได้ ให้ขยายเวลา ออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยให้แจ้งการขยายเวลาดังกล่าวให้ผู้นับคำขอ ทราบทุกครั้ง

เมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อนุญาตตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดแล้ว จึงจะ บรรจบบุคคลนั้นเข้าทำการสอนได้ตามมาตรา 41

จ. การเพิกถอนใบอนุญาตและผู้มีอำนาจเพิกถอน

การเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้รับอนุญาต หมายถึง กรณีที่ผู้รับใบอนุญาต และผู้ขอรับ ใบอนุญาตได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ปรากฏมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งที่ฝ่าฝืนหรือ การปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติ ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจทำการเพิกถอนใบอนุญาต ดังต่อไปนี้

1. การเพิกถอนใบอนุญาต

ตามมาตรา 85 ได้บัญญัติว่า ให้ผู้มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนตาม มาตรา 18 ได้เมื่อปรากฏว่า

- (1) ผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 19
- (2) ผู้รับใบอนุญาตขาดทุนทรัพย์ที่จะดำเนินกิจการของโรงเรียนได้
- (3) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือ กฎกระทรวง หรือระเบียบ ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้เกิดผลเสียหาย หรือ
- (4) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาต หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ และเกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง

ตามมาตรา 86 ได้บัญญัติว่า ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 32 มาตรา 35 หรือมาตรา 40 แล้วแต่กรณี หรือ

(2) ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือออกกฎกระทรวงหรือระเบียบ ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้และทำให้เกิดผลเสียหาย

2. ผู้มีอำนาจเพิกถอน คำสั่งการเพิกถอน การอุทธรณ์คำสั่ง

1) ผู้มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาต คือ ผู้อนุญาต หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

2) การแจ้งคำสั่งเพิกถอน

ตามมาตรา 87 คำสั่งการเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 85 และ 86 ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตทราบ

3) การอุทธรณ์คำสั่ง ตามมาตรา 94 มาตรา 95

ตามมาตรา 94 ได้บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามมาตรา 18 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 31 มาตรา 34 มาตรา 37 มาตรา 39 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 57 หรือมาตรา 60 ผู้ขออนุญาตหรือผู้ยื่นคำขออนุญาตแล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือของผู้อนุญาตแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือการไม่อนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ตามมาตรา 95 ได้บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้อนุญาตมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 62 มาตรา 85 หรือมาตรา 86 ผู้ยื่นคำขออนุญาต ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือของผู้อนุญาตแจ้งการเพิกถอนใบอนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

จ. ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้การปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง และกำหนดกิจการอื่นหรือออกระเบียบตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

3. คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ

(2) อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการสองคน ครูใหญ่ หรือ ครูสองคน และบุคคลอื่นอีกสามคนเป็นกรรมการ

(3) เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียน การจัดทำโครงการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนและประสานงานการศึกษากับส่วนราชการอื่น เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและส่งเสริมการศึกษาและกิจการของโรงเรียน ตามมาตรา 8(1)

2) คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 8(2)

3) คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มอบหมายตามมาตรา 8(3)

4) คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตามมาตรา 8(4)

ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ในอดีตถึงปัจจุบัน มนุษย์ได้มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานการทำงานมาหากินไปทั่วโลก และจำนวนไม่น้อยที่เข้ามาทำงานหรือประกอบอาชีพในประเทศไทยโดยเล็งกฎหมาย ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการว่างงานของคนไทยซึ่งอาจถูกแย่งงานหรือแย่งอาชีพจากคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่าจะเข้ามาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือเข้ามาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม รัฐบาลจึงได้บัญญัติกฎหมายที่ใช้สำหรับควบคุมเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวขึ้น โดยได้เริ่มแต่การออกกฎหมายควบคุมการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าเมือง การจำกัดด้านวิชา ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นมาตรการด่านแรกของคนต่างด้าว หากกรณีที่คนต่างด้าวนั้นต้องการทำงานหรือประกอบวิชาชีพในประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 รวมทั้งพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ได้ทำการห้ามคนต่างด้าวทำ

ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 และพระราชกฤษฎีกากำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจบางประการในราชอาณาจักรโดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการลงทุนที่ให้คนต่างด้าวเข้ามาลงทุนในประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยยินยอมให้ผู้ประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนำคนต่างด้าวที่เป็นช่างฝีมือ หรือผู้ชำนาญการเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534 ทั้งนี้ไม่ต้องยื่นคำขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวแต่ขอวีซ่าเพื่อพัฒนาธุรกิจการค้าจะออกหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวไว้ในกิจการบีโอไอ ทุกกรณี

1. ความหมายของการทำงานของคนต่างด้าว

ความหมายของคำว่า “การทำงาน” ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 มาตรา 5 ได้บัญญัติไว้หมายถึง การทำงานโดยใช้กำลังกาย หรือความรู้ ไม่ว่าจะการทำงานจะเป็นการทำโดยประสงค์จ้างหรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ก็ตาม

จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการปิดช่องว่างของกฎหมาย ดังนั้นการทำงานจะต้องมีลักษณะเป็นการประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งหรือระบุได้ว่ามีหน้าที่ ตำแหน่ง หรือลักษณะงาน ความรับผิดชอบในความหมายนี้ มิใช่มีลักษณะเป็นการชั่วคราวหรือหากพิสูจน์ได้ว่ามิได้เป็นการทำงานเป็นประจำเป็นอาชีพก็ไม่น่าจะอยู่ในความหมายของการทำงานดังกล่าว

2. คุณสมบัติการขอรับใบอนุญาตทำงาน

ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ได้กำหนดไว้ว่า คนต่างด้าวที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีชื่อได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่าน

อธิบายคนต่างด้าวตามมาตรา 11 ซึ่งเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว หรือเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีชื่อได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่าน ซึ่งในกรณีนี้อาจจะขยายความต่อไปว่าคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรคือ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว ซึ่งจะมีสิทธิอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ตลอดไป โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และจะได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว อีกทั้งยังสามารถนำชื่อเข้าไปในทะเบียนบ้านเช่นเดียวกับคนสัญชาติไทยได้

ส่วนคนอยู่ชั่วคราวในกรณีตามมาตรา 11 ดังกล่าว หมายถึง คนต่างด้าวที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะว่าวีซ่าชนิดอื่นๆ เช่น วีซ่านักท่องเที่ยว วีซ่าประเภทคนเดินทางผ่าน หรือวีซ่าที่ออกให้ ณ ช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นวีซ่าที่ออกให้สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว แม้จะถือได้ว่าเป็นการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเช่นเดียวกัน แต่กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า ถ้าเข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางผ่านจะขอใบอนุญาตทำงานไม่ได้

2) ไม่เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติ หรือต้องห้ามตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ในราชกิจจานุเบกษา

3. วิธีการขอใบอนุญาตทำงาน

ขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวมมี 2 วิธีคือ

1) คนต่างด้าวเป็นผู้ขอ

ในกรณีของคนต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย จะต้องเป็นไปภายใต้ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2522 ซึ่งกำหนดว่าคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือตามกฎหมายอื่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คนต่างด้าวนั้นเข้ามาในราชอาณาจักร

2) นายจ้างเป็นผู้ขอใบอนุญาตแทน

กรณีนี้เป็นกรณีที่คนต่างด้าวอยู่นอกราชอาณาจักรไทย และคนต่างด้าวมีความประสงค์จะทำงาน โดยนายจ้างเป็นผู้ขอใบอนุญาตแทน ในทางปฏิบัติเมื่อทางราชการพิจารณาอนุญาตตามคำร้องขอแล้ว จะมีหนังสือแจ้งให้นายจ้างทราบแต่จะออกใบอนุญาตทำงานให้ก็ต่อเมื่อคนต่างด้าวผู้นั้นเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย และคนต่างด้าวจะต้องลงนามรับทราบเงื่อนไขในการอนุญาตให้ทำงานนั้นด้วยตนเอง

ข้อควรระวังก็คือหนังสือเดินทางจะต้องได้รับการตรวจลงตราวีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราวเท่านั้น จึงจะรับใบอนุญาตทำงานได้

4. หลักเกณฑ์การพิจารณาขอรับใบอนุญาตทำงาน

การพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวคนใดได้รับใบอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยนั้น อยู่ภายใต้เงื่อนไข 5 ประการ คือ

1) เงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าว คือคนต่างด้าวต้องมีความรู้ความสามารถที่จะทำงานตามที่ขออนุญาตได้และจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นคนสติฟั่นเฟือน เป็นต้น

2) เงื่อนไขเกี่ยวกับประเภทของงาน คือ ต้องไม่ทำงานต้องห้าม 39 ประเภท ตามมาตรา 6 ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา ส่วนกรณีที่เป็นคนต่างด้าวตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ก็จะต้องทำงานเฉพาะ 27 ประเภทที่ กฎหมายกำหนดไว้จะทำงานอื่นมิได้

3) เงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร ก็จะต้องเป็นผู้ได้รับ อนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร หรือได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ได้รับการ ตรวจลงตราประเภทไมใช่เป็นนักท่องเที่ยวหรือประเภทคนเดินทางผ่าน

4) เงื่อนไขเกี่ยวกับเงินลงทุน คือสถานที่ประกอบการที่คนต่างด้าวจะเข้าไปทำงาน จะต้อง มีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วไม่ต่ำกว่าสองล้านบาท

5) เงื่อนไขเกี่ยวกับประเภทของนายจ้างหรือสถานประกอบการ คือนายจ้างหรือ สถานประกอบการนั้นจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแต่ไม่จำกัดว่าเป็นนิติบุคคลประเภทใด

5. กำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ

1) งานที่ควบคุมไม่ให้คนต่างด้าวทำ

สำหรับคนต่างด้าวตามมาตรา 11 คือคนต่างด้าวซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว และคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวที่ได้รับการตรวจลงตรา หากจะ ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ก็ต้องเป็นงานที่ไม่ได้ห้ามทำ ตามที่ได้มีการระบุอยู่ในบัญชี ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ ดังต่อไปนี้

(1) งานกรรมกร ยกเว้นงานกรรมกรในเรื่องประมงตาม (2)

(2) งานกลีกรรม งานเลี้ยงสัตว์ งานป่าไม้ หรืองานประมง ยกเว้นงานที่ใช้ ความชำนาญงานเฉพาะสาขา งานควบคุมดูแลฟาร์ม หรืองานกรรมกรในเรื่องประมง เฉพาะการ ประมงทางทะเล

(3) งานก่ออิฐ งานช่างไม้ หรืองานก่อสร้างอื่น

(4) งานแกะสลักไม้

(5) งานขับขี่ยานยนต์ หรืองานขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ใช่เครื่องจักรหรือ เครื่องกล ยกเว้นงานขับขี่ยานพาหนะระหว่างประเทศ

(6) งานขายขอหน้าร้าน

(7) งานขายทอดตลาด

(8) งานควบคุม ตรวจสอบ หรือให้บริการทางบัญชี ยกเว้นงานตรวจสอบ ภายในเป็นครั้งคราว

(9) งานเจียรไน หรือขัดเพชรหรือพลอย

- (10) งานตัดผม งานตัดผล หรืองานเสริมสวย
- (11) งานทอผ้าด้วยมือ
- (12) งานทอเสื่อ หรืองานทำเครื่องใช้ด้วยกก หวาย ปอ ฟาง หรือเยื่อไม้ไผ่
- (13) งานทำกระดาษสาด้วยมือ
- (14) งานทำเครื่องเงิน
- (15) งานทำเครื่องดนตรีไทย
- (16) งานทำเครื่องถม
- (17) งานทำเครื่องทอง เครื่องเงิน หรือเครื่องนาก
- (18) งานทำเครื่องลงหิน
- (19) งานทำตุ๊กตาไทย
- (20) งานทำที่นอนหรือผ้าห่ม
- (21) งานทำบาตร
- (22) งานทำผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมด้วยมือ
- (23) งานทำพระพุทธรูป
- (24) งานทำมิด
- (25) งานทำร่มกระดาษหรือผ้า
- (26) งานทำรองเท้าว
- (27) งานทำหมวก
- (28) งานนายหน้า หรืองานตัวแทน ยกเว้นงานนายหน้าหรืองานตัวแทน

ในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ

(29) งานในวิชาชีพวิศวกรรม สาขาวิศวกรรมโยธา ที่เกี่ยวกับงานออกแบบ และคำนวณ จัดระบบวิจัย วางโครงการ ทดสอบ ควบคุมการก่อสร้าง หรือให้คำแนะนำ ทั้งนี้ ไม่รวมงานที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ

(30) งานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับงานออกแบบ เขียนแบบ ประมาณราคา อำนวยการก่อสร้าง หรือให้คำแนะนำ

- (31) งานประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย
- (32) งานปั้นหรือทำเครื่องปั้นดินเผา
- (33) งานมวนบุหรืด้วยมือ
- (34) งานมัลกุเทศก์ หรืองานจัดนำเที่ยว
- (35) งานเร่ขายสินค้า

- (36) งานเรียงตัวพิมพ์อักษรไทยด้วยมือ
- (37) งานสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ
- (38) งานเสมียนพนักงานหรืองานเลขานุการ
- (39) งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี ยกเว้น

2) งานที่อนุญาตให้คนต่างด้าวบางประเภททำงานได้เฉพาะตามที่รัฐมนตรีกำหนด โดยคนต่างด้าวบางประเภทนี้ กำหนดไว้ในมาตรา 12 ดังนี้

(1) คนต่างด้าวที่ถูกเนรเทศตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ ซึ่งได้รับการผ่อนผันให้ไปประกอบอาชีพ ณ ที่แห่งใดแทนการเนรเทศหรืออยู่ในระหว่างรอการเนรเทศ

(2) คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และอยู่ระหว่างรอการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร

(3) คนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 หรือตามกฎหมายอื่น

(4) คนต่างด้าวโดยผลของการถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลง 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 หรือตามกฎหมายอื่น

สำหรับงานที่ให้คนต่างด้าวทั้งสี่ประเภทดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถทำได้ เฉพาะงาน 27 อาชีพ ตามประกาศกำหนดของรัฐมนตรีนั้น มีดังต่อไปนี้

- (1) งานช่างซ่อมจักรยาน
- (2) งานช่างประกอบและซ่อมเบาะรถ
- (3) งานช่างประกอบและซ่อมตัวถัง
- (4) งานช่างประกอบและซ่อมท่อไอเสียรถ
- (5) งานช่างบัดกรีโลหะแผ่นด้วยมือ
- (6) งานช่างไม้เครื่องเรือน
- (7) งานช่างไม้ก่อสร้างอาคาร
- (8) งานเลื่อยไม้ในโรงงานแปรรูปไม้
- (9) งานช่างปูน
- (10) งานช่างทาสี
- (11) งานช่างประกอบและซ่อมประตูหน้าต่าง
- (12) งานช่างติดตั้งมุ้งลวด
- (13) งานช่างเย็บผ้า
- (14) งานช่างตัดเย็บเสื้อผ้ายกเว้นการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี

(15) งานซักกรีดเสื้อผ้า
 (16) งานทำสวนผักและผลไม้
 (17) งานเลี้ยงสัตว์ ยกเว้นงานเลี้ยงไหม
 (18) งานขายปลีกสินค้าที่มีใช้เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องถ่ายภาพยนตร์ อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเครื่องอะไหล่

(19) งานขายอาหารหรือเครื่องดื่ม
 (20) งานผลิตอาหารหรือเครื่องดื่ม
 (21) งานช่างประกอบและซ่อมรองเท้า
 (22) งานช่างซ่อมนาฬิกา ปากกา และแว่นตา
 (23) งานช่างลับมีด และของมีคมอื่น ๆ
 (24) งานช่างทำกรอบรูป
 (25) งานช่างเครื่องทอง เครื่องเงิน หรือเครื่องโลหะมีค่าอื่น ๆ
 (26) งานช่างทอผ้าไหมพรมและทอผ้าด้วยมือ ยกเว้นงานทอผ้าไหมและงานทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเส้นไหม

(27) กรรมกร

6. คนต่างด้าวที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอใบอนุญาตทำงาน

ตามปกติโดยหลักการแล้วคนต่างด้าวทุกคนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจะต้องขอรับใบอนุญาตทำงานทั้งสิ้น แต่อย่างไร ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 บัญญัติว่า”พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่การปฏิบัติหน้าที่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าว เฉพาะในฐานะดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลในคณะผู้แทนทางทูต
- 2) บุคคลในคณะผู้แทนทางกงสุล
- 3) ผู้แทนของประเทศสมาชิกและพนักงานขององค์การสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ
- 4) คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางจากต่างประเทศเพื่อมาทำงานประจำอยู่กับบุคคลใน (1) หรือ (2) หรือ (3)
- 5) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจตามความตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

6) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจเพื่อประโยชน์ในทางการศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะ การกีฬา หรือกิจการอื่นๆ ทั้งนี้ ตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

7) บุคคลซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจอย่างหนึ่งอย่างใด พระราชกฤษฎีกากำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจบางประการในราชอาณาจักรไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจที่ผู้นั้นได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร กล่าวคือ

1) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลในการร่วมกันพัฒนาการศึกษาของชาติ รวมทั้ง การฝึกอบรมครูและอาจารย์ และการสอนนักศึกษาหรือนิสิตในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ของรัฐ

2) เพื่อให้ความช่วยเหลือในการฝึกสอนการกีฬาให้แก่นักกีฬาตามข้อตกลง กับองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย หรือเพื่อเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาในราชอาณาจักร เป็นเวลาไม่เกินสามสิบวัน หรือ

3) เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมหรือศิลปะ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

4) เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประชุม การจัดสัมมนา หรือนิทรรศการ ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้ร่วมจัดหรือได้รับทราบและมีกำหนดเวลา ไม่เกินสามสิบวัน

7. การอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่ออกใบอนุญาตทำงาน

คำขอรับใบอนุญาตทำงาน เมื่อได้ยื่นคำขอไปแล้ว และผลปรากฏว่าไม่ได้รับอนุญาต ให้ทำงาน ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานได้ โดยจะต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่ออธิบดีหรือ เจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือนายทะเบียนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ไม่อนุญาต (เอกพร รักความสุข, 2549, หน้า 43)

ในทางปฏิบัติก็คือ ไปยื่นอุทธรณ์กับเจ้าพนักงานที่ได้รับคำขอใบอนุญาตทำงานไว้นั้นเอง หลังจากนั้นผู้รับอุทธรณ์จะต้องนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าวภายใน สิบห้าวัน และคณะกรรมการต้องพิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวัน สำหรับ รัฐมนตรีกฎหมายกำหนดให้ต้องวินิจฉัยคำอุทธรณ์ภายในสามสิบวัน คำวินิจฉัยของรัฐมนตรี ให้เป็นที่สิ้นสุด

8. ความผิดและโทษตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง จึงมีบทลงโทษในทางอาญาไว้ด้วย และกฎหมายได้กำหนดให้อธิบดีหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมาย นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาดังนี้

สำหรับข้อหาหรือความผิดและบทกำหนดโทษตามกฎหมายฉบับนี้ ดังนี้

1) คนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา 6 ทำงานที่ห้ามทำที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 33

2) คนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องรับใบอนุญาตทำงานก่อน จึงจะทำงานได้ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 9 ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในคำรับรองที่ให้ไว้เมื่อรับใบอนุญาตทำงาน)หรือทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 12 ทำงานนอกเหนือไปจากงานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้ทำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 34

3) คนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยฝ่าฝืนมาตรา 10 เป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น แล้วไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เข้ามาในราชอาณาจักร หรือถ้าอยู่ในราชอาณาจักรแล้ว ไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบว่าได้รับอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการลงทุนหรือกฎหมายอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ตามมาตรา 35

4) ผู้ใดรับคนต่างด้าวเข้าทำงานโดยฝ่าฝืนมาตรา 22 ไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือมีใบอนุญาตแต่ว่ามีลักษณะหรือเงื่อนไขในการทำงานแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 39

ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2547 หากจากกล่าวตามข้อเท็จจริงที่ว่าไม่มีที่ใดในโลกที่ให้คนต่างชาติเข้ามาทำมาหากินหรือประกอบอาชีพในดินแดนของตน โดยไม่ออกกฎหมายควบคุมการทำงาน หรือการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ในส่วนของประเทศไทยก็เช่นเดียวกันก็มีหลักการในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ การที่คนต่างด้าวจะเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้นจะต้องเตรียมการทั้งในขั้นตอนของการขอวีซ่าตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองให้ถูกต้อง และขั้นตอนการขออนุญาตทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวอีกต่างหาก ซึ่งปัจจุบันได้ใช้พระราชบัญญัติ

การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 บังคับใช้และเป็นที่มาของกฎระเบียบสำหรับการขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวโดยหลักการสำคัญ คือ “คนต่างด้าวที่จะทำงานอยู่ในประเทศไทยจะต้องขอรับใบอนุญาตทำงานเสียก่อนจึงจะทำงานได้” เว้นแต่สำหรับคนต่างด้าวบางประเภทที่ไม่ต้องขอใบอนุญาตทำงาน มิฉะนั้นจะมีความผิดตามกฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับการขอใบอนุญาตทำงาน ตลอดจนมีข้อห้ามสำหรับคนต่างด้าวมิให้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต่างๆ

เพื่อให้การพิจารณาอนุญาตการทำงานของทางด้านคนต่างด้าวมาตรา 7 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 เป็นไปโดยรอบคอบตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว โดยอาศัยอำนาจตามความมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบราชการแผ่นดิน พ.ศ.2514 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 อธิบดีกรมการจัดหางานจึงวางระเบียบไว้

คำจำกัดความ ของคำว่า “ทำงาน” ตามพระราชบัญญัติของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 หมายถึง การทำงานโดยใช้กำลังกาย หรือความรู้ ด้วยประสงค์ค่าจ้างหรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ก็ตาม คนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาและมีความประสงค์จะทำงานในราชอาณาจักรนั้น นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวอีกด้วยดังนี้

1. คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในการขอรับใบอนุญาตทำงาน

การขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักร ประการแรกที่ต้องคำนึงก็คือ เรื่องคุณสมบัติของตัวคนต่างด้าวผู้นั้นว่า หนังสือเดินทางได้รับการตรวจลงตราหรือไม่ และคนต่างด้าวผู้นั้น มีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในการขอรับใบอนุญาตทำงานตามประกาศกระทรวงแรงงาน ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2539 หรือไม่ ดังข้อกำหนดต่อไปนี้ มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับใบอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมือง (สุภินทร์ สกลไชย, 2546, หน้า 28)

- (1) ต้องไม่ทำงานที่ห้ามไว้ในพระราชกฤษฎีกา (39 อาชีพ)
- (2) มีความรู้และความสามารถในการทำงานตามที่ขอรับใบอนุญาต
- (3) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการอันเป็นที่น่ารังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง หรือโรคพิษสุราเรื้อรัง

(5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

2. การอนุญาตทำงานของบุคคลธรรมดา ตามมาตรา 7 มาตรา 8

การอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานเป็นกรณีทั่วไป เป็นกรณีที่อธิบดีหรือพนักงานที่อธิบดีได้มอบหมาย ได้อนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถมาทำงานได้ในงานที่มีได้ต้องห้ามตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(1) การอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงาน

ตามมาตรา 7 ภายใต้บังคับมาตรา 10 งานใดที่มีได้ต้องห้ามไว้ในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งออกตามมาตรา 6 คนต่างด้าวจะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี หรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมาย

ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 จะต้องเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลต่างด้าวจะต้องได้รับใบอนุญาตทำงานจากอธิบดี หรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมายก่อน จึงจะทำงานได้

ตามมาตรา 10 คนต่างด้าว ซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักร ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน หรือตามกฎหมายอื่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานต่ออธิบดี หรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมายภายใน 30 วันนับแต่วันที่คนต่างด้าวนั้นเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

(2) การขอรับใบอนุญาตทำงานแทน

ตามมาตรา 8 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง บุคคลใดประสงค์จะให้คนต่างด้าวเข้าทำงานในกิจการของตนในราชอาณาจักร จะยื่นคำขอรับใบอนุญาตแทนคนต่างด้าวนั้นต่ออธิบดีหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมาย

อธิบดีหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมาย จะออกใบอนุญาตให้แก่คนต่างด้าวตามวรรคหนึ่งได้เมื่อคนต่างด้าวนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว

อธิบดีการขอรับใบอนุญาตทำงานก่อนที่จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อมาประกอบอาชีพหรือเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวในประเทศไทยนั้น มีทั้งในกรณีที่สถานประกอบการมีตัวบุคคลต่างด้าวซึ่งพำนักอยู่ในต่างประเทศพร้อมที่จะเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยไว้ล่วงหน้าแล้ว และมีทั้งที่รับสมัครคนต่างด้าวที่พำนักอยู่ในประเทศไทยแล้ว ให้เข้าทำงาน ซึ่งในกรณีที่ตัวคนต่างด้าวพำนักอยู่ในประเทศไทยอยู่แล้ว ถ้าหากคนต่างด้าวผู้นั้นถือหนังสือเดินทางที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวอยู่แล้ว หรือว่าเป็นผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยแล้วก็สามารถไปยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานได้ ไม่ว่าจะเป็นภาค

ธุรกิจเอกชน หรือจะเป็นภาคราชการ เช่น โรงเรียนเอกชน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยต่างๆ หากได้ตัวบุคคลต่างด้าวพร้อมที่จะเดินทางเข้ามาทำงานด้วยแล้ว และต้องการที่จะขออนุญาตทำงานให้คนต่างด้าวผู้นั้นก่อนที่จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรก็สามารถทำได้

(3) เงื่อนไขรับรองเมื่อรับใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว

ตามมาตรา 9 การอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานตามมาตรา 7 และมาตรา 8 อธิบดีหรือพนักงานที่อธิบดีมอบหมาย จะกำหนดเงื่อนไขอย่างไร เพื่อให้คนต่างด้าวปฏิบัติได้ ในกรณีเช่นนี้ต้องให้คนต่างด้าวให้คำรับรองก่อนว่าจะสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้

ในทางปฏิบัติเมื่อราชการพิจารณาอนุญาตตามคำขอแล้ว จะมีหนังสือแจ้งให้นายจ้างทราบ แต่จะออกใบอนุญาตทำงานให้ก็ต่อเมื่อคนต่างด้าวผู้นั้นเข้ามาในราชอาณาจักร และคนต่างด้าวจะต้องไปลงนามรับทราบเงื่อนไขในการอนุญาตให้ทำงานนั้นด้วยตนเอง

(4) อายุใบอนุญาตทำงาน

ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ได้กำหนดว่าใบอนุญาตทำงานที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก เว้นแต่ใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมที่ส่วนมากจะเรียกกันเป็นภาษาพูดว่า ได้รับอนุญาตตามกฎหมายพิเศษที่เรียกว่าพิเศษก็คือ นอกเหนือจากกฎหมายหลักคือกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 นั้นเอง

3. การพิจารณาอนุญาตให้กับคนต่างด้าวตามมาตรา 7 และมาตรา 8

การออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวตามมาตรา 7 และมาตรา 8 ให้พิจารณาอนุญาตตามความจำเป็นและความเหมาะสมโดยคำนึงถึง ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรด้านการเมือง ศาสนา เศรษฐกิจและสังคม การปกป้องมิให้คนต่างด้าวเข้ามาแย่งอาชีพที่คนไทยมีความรู้ความสามารถที่จะทำได้ และมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงานภายในราชอาณาจักร ประโยชน์จากการอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานในตำแหน่งงานนั้นก่อให้เกิดการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนหรือใช้จ่ายในประเทศเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการจ้างงานคนไทยจำนวนมาก หรือเป็นตำแหน่งที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญในวิทยาการสมัยใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และมีการถ่ายทอดให้คนไทย การพัฒนาทักษะฝีมือที่คนไทยจะได้รับจากการที่คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ วิธีการ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องของเครื่องจักร เครื่องมือ และความรู้ความชำนาญในวิทยาการ สมัยใหม่ให้แก่คนไทยในงานนั้น และหลักมนุษยธรรม

ข้อพิจารณาดังกล่าวเป็นกรอบที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ ซึ่งสามารถพิจารณาให้
 ทั้งในแง่ ที่ไปในทางบวกหรือเป็นทางด้านลบได้เช่นกัน การไม่อนุญาต ให้กับคนต่างด้าวทำงานใน
 วิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุม เป็นการปกป้องมิให้คนต่างด้าวเข้ามาแย่งอาชีพคนไทยที่มีความรู้
 ความสามารถที่จะทำได้ และมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของรัฐและเอกชน แต่หากได้
 ประโยชน์โดยการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการในการเรียนรู้การสอนก็สามารถ
 อนุญาตได้ เป็นต้น

4. หลักเกณฑ์การออกใบอนุญาต

การพิจารณาออกใบอนุญาต ให้อนุญาตตามหลักเกณฑ์การอนุญาตดังต่อไปนี้

(1) คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันการเงินในการกำกับดูแลของธนาคาร
 แห่งประเทศไทยหรือกระทรวงการคลัง หรือหน่วยงานของรัฐซึ่งกำกับดูแลสถาบันการเงิน โดยมี
 หนังสือรับรองจากธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกระทรวงการคลัง หรือหน่วยงานของรัฐซึ่งกำกับ
 ดูแลสถาบันการเงินให้อนุญาตตามจำนวนที่กำหนดไว้ในหนังสือรับรอง

(2) ได้กำหนดว่า คนต่างด้าวตามที่มีหนังสือรับรองจากราชการส่วนกลาง
 ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วย
 องค์การมหาชน ที่เกี่ยวข้องซึ่งระบุชื่อ ตำแหน่งงานและระยะเวลาการทำงานของคนต่างด้าวนั้น

(3) คนต่างด้าวทำงานกับนายจ้างที่มีขนาดการลงทุนจากทุนจดทะเบียน
 ชำระแล้วไม่ต่ำกว่าสองล้านบาท โดยทุกๆ สองล้านบาทให้อนุญาตได้หนึ่งคน หรือนายจ้าง
 จดทะเบียนนิติบุคคลในต่างประเทศและเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยที่มีขนาดของการลงทุน
 จากเงินที่นำเข้ามาจากต่างประเทศไม่ต่ำกว่าสามล้านบาท โดยทุกๆ สามล้านบาทให้อนุญาตได้หนึ่งคน
 หรือสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลในต่างประเทศและเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศ-
 ไทยก่อนวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ.2545 ที่ไม่มีหลักฐานการนำเงินเข้ามาจากต่างประเทศให้พิจารณา
 จากขนาดของการลงทุนจากจำนวนเงินคงเหลือตามที่ปรากฏในรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของ
 ธนาคารย้อนหลังหกเดือน จำนวนตั้งแต่สามล้านบาทขึ้นไป โดยทุกๆ สามล้านบาทให้อนุญาตได้
 หนึ่งคน เว้นแต่คนต่างด้าวมีคู่สมรสเป็นคนไทยซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและ
 อยู่กินร่วมกันฉันท์สามีภรรยาโดยเปิดเผย ขนาดของการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในลดลงถึงหนึ่ง
 ทั้งนี้ให้อนุญาตได้ไม่เกินสิบคน เว้นแต่การพิจารณาอนุญาตตามความเหมาะสมในกรณีหนึ่ง
 กรณีใดดังต่อไปนี้

ก. ทำงานกับนายจ้างที่ได้ชำระภาษีเงินได้ให้แก่รัฐในรอบปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่าสามล้านบาท

ข. ทำงานกับนายจ้างที่ดำเนินธุรกิจส่งออกสินค้าไปต่างประเทศและนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศไม่น้อยกว่าสามสิบล้านบาทขึ้นไปในปีที่ผ่านมา

ค. ทำงานกับนายจ้างที่ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งนำชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ไม่น้อยกว่าห้าพันคนในรอบปีที่ผ่านมา

ง. ทำงานกับนายจ้างที่มีการจ้างงานคนไทยไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน
คนต่างด้าวทำงานกับนายจ้างที่มีขนาดของการลงทุนจดทะเบียนชำระแล้ว ไม่ต่ำกว่าสองล้านบาท หรือนายจ้างจดทะเบียนนิติบุคคลในต่างประเทศและเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยที่มีขนาดของการลงทุนจากเงินที่นำเข้ามาจากต่างประเทศไม่ต่ำกว่าสามล้านบาท ในลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้ มิให้นำข้อจำกัดในเรื่องจำนวนคนต่างด้าวตามความในข้อ 5(3) มาใช้บังคับ

ก. คนต่างด้าวทำงานที่ใช้เทคโนโลยีซึ่งคนไทยยังทำไม่ได้ หรือมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ โดยให้มีการถ่ายทอดให้แก่คนไทยอย่างน้อยสองคน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข. คนต่างด้าวทำงานโดยใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง เพื่อให้งานสำเร็จภายใต้โครงการที่มีระยะเวลาแน่นอน

ค. คนต่างด้าวทำงานในกิจการบันเทิง มหรสพ ดนตรี ซึ่งมีลักษณะการจ้างงานเป็นครั้งคราวมีระยะเวลาดำหนดไว้แน่นอน

5. การพิจารณาออกใบอนุญาตตามข้อ 4 ที่เป็นบุคคลธรรมดาทั่วไป

ตามข้อ 6 การพิจารณาออกใบอนุญาตตามข้อ 4 ให้กับคนต่างด้าวซึ่งขออนุญาตทำงานกับคนต่างด้าวที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ นายจ้างที่มีลักษณะตามข้อ 5 ให้อนุญาตได้ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ก. คนต่างด้าวทำงานกับนายจ้างที่มีรายได้จากการประกอบกิจการในรอบปีที่ผ่านมาหรือปีปัจจุบันทุกๆ เจ็ดแสนบาทให้อนุญาตได้หนึ่งคน ทั้งนี้ไม่เกินสามคน

ข. คนต่างด้าวทำงานกับนายจ้างที่ได้รับชำระภาษีเงินได้ให้แก่รัฐในรอบปีที่ผ่านมาทุกๆ ห้าหมื่นบาทให้อนุญาตได้หนึ่งคน ทั้งนี้ไม่เกินสามคน

ค. คนต่างด้าวทำงานกับนายจ้างที่มีการจ้างลูกจ้างคนไทยทุกสี่คนให้อนุญาตได้หนึ่งคน ทั้งนี้ไม่เกินสามคน

หลักเกณฑ์ตามความในวรรคหนึ่งให้ลดลงกึ่งหนึ่งในกรณีที่คนต่างด้าวผู้ขอใบอนุญาตมีคู่สมรสเป็นคนไทยซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและอยู่กินร่วมกันฉันท์สามีภรรยาโดยเปิดเผย

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 การออกข้อบังคับให้แก่ผู้มีสิทธิในการประกอบวิชาชีพอาศัยอำนาจหน้าที่ของคุรุสภา ตามมาตรา 9(11) มาตรา 45 มาตรา 85 และ มาตรา 85 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 โดยมีมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ 8/2547 วันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2547 โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (สมคิด อ่อนโม, 2549, หน้า 102)

เพื่อที่จะได้เข้าใจข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 จึงขออธิบายความหมายของ “คำขอ” และ “ใบอนุญาต” ที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับคุรุสภา ดังนี้

“คำขอ” หมายถึง คำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาต คำขอหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาต คำขอต่ออายุใบอนุญาต

“ใบอนุญาต” หมายถึง ใบอนุญาตซึ่งออกให้ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546

1. ความหมายและประเภท ของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

ก. ความหมาย “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา” คือหลักฐานการอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมต้องตามมาตรา 43 ของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 เป็นผู้มีสิทธิ์ในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 53 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กฎหมายกำหนด

ข. ประเภทของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา มี 4 ประเภท คือ

1) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ครูซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้าน การเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งครูอยู่ก่อนแล้วตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ.2488 ผู้ที่เป็นครูหรือจะประกอบวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ตามข้อบังคับคุรุสภา ข้อ 9 ว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547

2) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายใน

เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่า
ปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

3) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ใบอนุญาตที่
ออกให้แก่บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในตำแหน่งนอกสถานที่ในระดับเขต
พื้นที่การศึกษา

4) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ หมายถึง
ใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งเป็นผู้นำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ให้บริการ
หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาใน
หน่วยงานการศึกษาต่างๆ ซึ่งหน่วยงานการศึกษากำหนดตำแหน่งให้ต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา

2. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในของบังคับข้อ 5 ซึ่งกำหนดข้อบังคับครุสภาว่าด้วยใบอนุญาต
ประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 ซึ่งกำหนดว่า ผู้จะขอรับใบอนุญาตได้ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
2) มีวุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่ครุสภา
รับรอง

3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทาง
การศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ข. ลักษณะต้องห้าม

1) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
2) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
3) เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ครุสภาเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย
เกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

นอกจากมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งแล้ว กรณีผู้ยื่น
คำขอเป็นชาวต่างประเทศต้องผ่านการทดสอบและประเมินความรู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่คณะกรรมการกำหนด

จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอ
เป็นชาวต่างชาตินอกจากจะเป็นไปตามข้อ 5 วรรคแรกแล้ว และบังคับให้ต้องปฏิบัติตามประกาศ

คณะกรรมการคุรุสภา ว่าด้วยเรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการทดสอบและประเมินความรู้ของ
ชาวต่างประเทศในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พ.ศ. 2549

3. ผู้ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ก. ครู ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งออกให้กับข้าราชการครู และ
ผู้ประกอบวิชาชีพครูโดยทั่วไป

ข. ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และใบอนุญาต
ประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ซึ่งออกให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

ค. ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และใบอนุญาต
ประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา ซึ่งออกให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกโรงเรียนและบุคคลที่
จัดกลุ่มเป็นเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และ
ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ รวมทั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) รองผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ช่วย

ง. บุคลากรทางการศึกษาอื่น ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและ
ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมทุกตำแหน่งต้องมี ใบอนุญาตประกอบ
วิชาชีพ เมื่อจะประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา หรือบุคลากรทาง
การศึกษาอื่น ก็จะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพประเภทนั้นๆ ในส่วนของผู้ขอรับอนุญาต
ประกอบวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาหรือวิชาชีพควบคุมอื่นตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากมีคุณสมบัติและไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามข้อ 5 ต้องมีคุณสมบัติ
ตามข้อ 6(2) เพิ่มเติม คือ มีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามที่คณะกรรมการกำหนด

4. ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
ยกเว้นบุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาในศูนย์การเรียน ผู้บริหาร
การศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษา และวิทยากรพิเศษทางการศึกษา รวมทั้งคณาจารย์
ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและระดับปริญญา ทั้งนี้ให้เป็นไป
ตามมาตรา 43 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ.2546

ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น
ประกอบวิชาชีพควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือแสดงด้วยวิธีการใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนมีสิทธิ
หรือพร้อมที่จะประกอบวิชาชีพ รวมทั้งสถานศึกษาที่รับผู้มีได้รับใบอนุญาตเข้าประกอบวิชาชีพ

ควบคุมในสถานศึกษาจะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546

5. อายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

การต่ออายุใบอนุญาต ในทางปฏิบัติ ต้องยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตหมดอายุ ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ต่อเลขาธิการ เมื่อตรวจสอบคำขอพร้อมหลักฐานครบถ้วนถูกต้อง ให้เลขาธิการเสนอคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพพิจารณาการออกใบอนุญาต ตามข้อบังคับข้อ 20

6. การสิ้นสุดใบอนุญาตในกรณี ดังต่อไปนี้

ก. ใบอนุญาตหมดอายุตามข้อ 18

ข. ถูกสั่งเพิกถอน

ค. ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

การถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อบังคับข้อ 22 เมื่อพ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ ถูกสั่งเพิกถอนประสงค์ขอรับใบอนุญาตตามประเภทที่เคยได้รับ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการ ในทางปฏิบัติเมื่อตรวจสอบคำขอพร้อมหลักฐานครบถ้วนถูกต้อง ให้เลขาธิการเสนอคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพพิจารณาการออกใบอนุญาต โดยให้มีการประเมินความประพฤติ ความรู้ ความสามารถ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

7. ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำหนดไว้ว่า ครู ซึ่งเป็นสมาชิกคุรุสภาตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 อยู่แล้วก่อนพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ และการยื่นคำขอต้องยื่นต่อเลขาธิการตามแบบที่ กฎหมายกำหนด ดังนี้

ก. ครูซึ่งเป็นสมาชิกคุรุสภาตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ.2488 อยู่แล้วก่อนวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2546 ซึ่งได้แก่

1) ข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523

2) พนักงานครูเทศบาล

3) ข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งดำรงตำแหน่งประจำในสถานศึกษา ของกรุงเทพมหานคร

4) ผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมและความดูแลของ กระทรวงศึกษาธิการ และได้รับเงินเดือนประจำ

ข. ครูซึ่งเป็นสมาชิกคุรุสภาพระราชบัญญัติครู พ.ศ.2488 อยู่แล้วก่อนวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2546 ซึ่งต่อมาลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นจากหน้าที่ครูตั้งแต่วันที่ พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ ตามข้อบังคับข้อ 9 วรรคสอง

ค. ครูผู้มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาหรือปริญญาอื่นที่กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุ และแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู กำหนดไว้ตามข้อบังคับข้อ 10 ดังนี้

1) ผู้มีวุฒิปริญญาทางการศึกษา ที่ ก.ค.กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุและแต่งตั้ง เป็นข้าราชการครู ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 บังคับใช้

2) ผู้มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาอื่นที่ ก.ค.กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 บังคับใช้

3) ผู้ประกอบวิชาชีพครูซึ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ทำการสอนอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มีผลใช้บังคับ

4) ครูอัตราจ้าง ตามสัญญาจ้างที่มีวุฒิทางการศึกษา หรือปริญญาอื่นที่กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับใช้

สังเกตได้ว่าตาม (1) และ (2) เป็นการที่ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูต้องมีคุณวุฒิ หรือปริญญาอื่นที่ ก.ค. กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุและแต่งตั้งเท่านั้น โดยมีเงื่อนไขว่าต้องก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ ส่วนใน (3) นั้นคือผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ทำการสอนอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ หรือวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2546 และมีวุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือปริญญาอื่นที่กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ ตามข้อบังคับข้อ 10 วรรคท้ายได้กำหนดให้บุคคลตาม (2), (3) และ (4) ต้องยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ต่อเลขาธิการ พร้อมเอกสารและหลักฐานตามแบบที่กำหนดภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ

5) ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวอยู่ก่อนพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับตามข้อบังคับข้อ 11

การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่น แล้วแต่กรณี ยื่นต่อเลขาธิการ พร้อมเอกสารและหลักฐาน ตามที่กำหนด

6) ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ ตามข้อบังคับข้อ 12

การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่น แล้วแต่กรณี ยื่นต่อเลขาธิการ พร้อมเอกสารและหลักฐาน ตามที่กำหนด

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว (1)-(6) กรณีเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับข้อ 15 ในทางปฏิบัติต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ข้อบังคับนี้บังคับใช้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอ หรือในระหว่างดำเนินการออกใบอนุญาต ให้มีสิทธิประกอบวิชาชีพเสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต ตามข้อบังคับข้อ 16

ในการศึกษาการประกอบวิชาชีพครู ผู้ศึกษาจะไม่ศึกษาถึงผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุมทุกตำแหน่งซึ่งต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเภทนั้นๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ก็ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยคร่าวๆ

8. การออกหนังสือรับรองสิทธิ หมายถึง หนังสือรับรองสิทธิเป็นหนังสือที่ออกให้แก่ผู้ยื่นคำขอเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการแสดงตนว่าเป็นผู้มีสิทธิในการประกอบวิชาชีพ การยื่นคำขอให้เป็นไปตามข้อบังคับข้อ 8 และระหว่างดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้ผู้ยื่นคำขอตามข้อบังคับ ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 11 และ ข้อ 12 มีสิทธิประกอบวิชาชีพเสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต ตามข้อบังคับข้อ 16

การออกหนังสือรับรองสิทธิให้เฉพาะผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูอยู่แล้วและออกให้ในการขอครั้งแรกครั้งเดียวเท่านั้น

9. การอุทธรณ์ตามข้อบังคับข้อ 26 กรณีที่คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ วินิจฉัย ไม่ออกใบอนุญาตข้อ 7 และข้อ 14 ไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามข้อ 20 ไม่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อ 22 และไม่ออกใบแทนใบอนุญาตตามข้อ 23

ในทางปฏิบัติผู้ยื่นคำขอมีสสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับการไม่ออกใบอนุญาต การไม่ต่อใบอนุญาต หรือการไม่ออกใบแทนใบอนุญาต

การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายละเอียดชัดเจนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 26

การยื่นอุทธรณ์ให้ถือวันที่ยื่นอุทธรณ์ครั้งแรกเป็นหลักในการนับอายุความกรณีผู้อุทธรณ์เห็นว่าคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการไม่เป็นธรรมสำหรับผู้อุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินความรู้ชาวต่างประเทศในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พ.ศ.2549

อาศัยอำนาจตามข้อ 5 วรรคสอง แห่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 และข้อ 5 แห่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภา ในการประชุมครั้งที่ 12/2548 วันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2548 คณะกรรมการคุรุสภา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินความรู้ชาวต่างประเทศในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1. เกณฑ์การทดสอบและประเมินความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาต

ตามข้อ 2 ของประกาศคณะกรรมการคุรุสภา ได้กำหนดเกณฑ์ทดสอบและประเมินความรู้ชาวต่างชาติในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ประกอบด้วย

- 1) ภาษาและวัฒนธรรมไทย
- 2) จรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 3) ความรู้ในการประกอบวิชาชีพครูตามข้อ 5 (ก) แห่งข้อบังคับว่าด้วย

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548

มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามหลักการข้อ 5(ก) กำหนดว่าผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้

- 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
- 2) การพัฒนาหลักสูตร
- 3) การจัดการเรียนรู้
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน
- 7) การวิจัยทางการศึกษา
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) ความเป็นครู

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นหลักสูตรการทดสอบความรู้ในการประกอบวิชาชีพครู โดยถือเป็นหลักสูตรให้ครูศึกษามีอำนาจหน้าที่รับรองความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพมาตรา 9(8) วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพควบคุม ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 และผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมซึ่งได้รับใบอนุญาต จะต้องประพฤติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนด มาตรา 48 มาตรฐานวิชาชีพประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งคณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ 9 ด้านตามที่กล่าวมาแล้ว

2. คุณสมบัติในการสอนของผู้ขอรับใบอนุญาต

ก. ตามข้อ 3 ของประกาศคณะกรรมการคุรุสภา ได้กำหนดผู้ขอรับใบอนุญาตที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และมีวุฒิการศึกษาดังต่อไปนี้ ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ตามข้อ 2(1)-(2)

1) ปริญญาทางการศึกษา หรือ

2) ปริญญาอื่น และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากต่างประเทศ หรือมีคุณวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านการศึกษาที่ใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ข. ตามข้อ 4 ของประกาศคณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนด ผู้ขอรับใบอนุญาตที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และมีวุฒิปริญญาอื่นที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากต่างประเทศ หรือไม่มีประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านการศึกษาที่ใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ตามข้อ 2(1) (2) และ (3)

ค. ตามข้อ 5 เมื่อผ่านเกณฑ์การประเมินตามข้อ 3 หรือข้อ 4 แล้ว ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ภายในสามปี พร้อมเอกสารประกอบดังนี้

1) สำเนาหนังสือเดินทาง หรือเอกสารหลักฐานอื่นที่แสดงถึงการเข้าเมือง โดยชอบด้วยกฎหมาย

2) สำเนาใบอนุญาตทำงาน หรือเอกสารหลักฐานแสดงถิ่นที่อยู่เป็นประจำในประเทศไทย

3) สำเนาหลักฐานแสดงคุณวุฒิทางการศึกษา

4) สำเนาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากต่างประเทศ

5) สำเนาหนังสือรับรองการปฏิบัติงานทางการสอน

6) สำเนาหนังสือรับรองการผ่านเกณฑ์การทดสอบและประเมินความรู้

7) รูปถ่ายหน้าตรงครึ่งตัว ไม่สวมแว่นตาดำ ขนาด 1 นิ้ว ซึ่งถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 2 รูป

ง. ตามข้อ 6 ชาวต่างประเทศที่เป็นครูในสถานศึกษาได้อาศัยอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ

กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพครูซึ่งเป็นคนต่างด้าว

1. ประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าเมืองของคนต่างด้าวในประเทศญี่ปุ่นได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคนเข้าเมืองและรับรองสถานะผู้อพยพ (Immigration Control and Refugee Recognition Act 1951) ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ.1999 และบรรดากฎกระทรวงที่ออกโดยกระทรวงยุติธรรม ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 ของกฎหมายดังกล่าวและกฎหมายว่าด้วยทะเบียนคนต่างด้าว (The Alien Recognition Act 1952) ดังมีสาระสังเขปดังนี้

ก. การควบคุมการเข้าเมือง

ตามกฎหมายคนเข้าเมืองเป็นกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการเดินทางเข้ามาในประเทศและการเดินทางออกจากประเทศญี่ปุ่นของคนต่างด้าว ได้บัญญัติห้ามบุคคลซึ่งมิใช่พลเมืองของประเทศญี่ปุ่นพำนักอาศัยอยู่ในญี่ปุ่น เว้นแต่จะมีสถานะเกี่ยวกับการพำนัก ซึ่งสถานะเกี่ยวกับการพำนักนั้น ได้แก่ วีซ่าประเภทต่างๆ นั้นเอง หากปราศจากสถานะเกี่ยวกับการพำนักแล้วเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะปฏิเสธมิให้คนต่างด้าวเข้าเมือง

ทั้งนี้ ตามกฎหมายเข้าเมืองของญี่ปุ่น ได้ระบุถึงหลักเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับการเข้าประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการทำงานในญี่ปุ่น ไว้ดังนี้

1) สถานะการพำนักที่จะอนุญาตให้ทำงานได้ในทุกประเภทงานหรือกิจกรรมกำหนดประเภทของสถานะการพำนักไว้ 4 ประเภท คือ ผู้มีสิทธิพำนักอยู่ในญี่ปุ่นอย่างถาวร สามัญหรือบุตรของพลเมืองญี่ปุ่น สามัญหรือบุตรของผู้มีสิทธิพำนักอยู่ในญี่ปุ่นอย่างถาวร และผู้มีสิทธิพำนักในญี่ปุ่นระยะยาว

2) สถานะการพำนักซึ่งอนุญาตให้ทำงานได้ภายในขอบเขตจำกัดประเภทของงานหรือกิจกรรม คือ

- 2.1) ศาสตราจารย์
- 2.2) ศิลปิน
- 2.3) ศาสนา

- 2.4) สื่อมวลชน
- 2.5) การลงทุน-การบริหาร
- 2.6) บริการทางกฎหมาย-การบัญชี
- 2.7) การแพทย์
- 2.8) การวิจัย
- 2.9) การศึกษา
- 2.10) เทคโนโลยี
- 2.11) ความรู้ทางวัฒนธรรม-กิจการต่างประเทศ
- 2.12) การโยกย้ายภายในเขตบริษัท
- 2.13) ธุรกิจบันเทิง
- 2.14) ผู้ชำนาญการ

3) สถานะการพำนักที่ไม่สามารถทำงานได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน นอกเหนือสถานภาพเป็นพิเศษ ก็สามารถทำงานได้ในขอบเขตที่ได้รับอนุญาต คือ

- (1) นักศึกษาต่างชาติ
- (2) การศึกษาในโรงเรียน
- (3) การฝึกอบรม
- (4) การพักอาศัยอยู่กับครอบครัว

4) สถานะการพำนักระยะสั้น เช่น การท่องเที่ยวรวมไปถึงการเดินทางผ่าน ไม่สามารถทำงานได้

ข. การเข้าเมืองเพื่อทำงานและพำนักในญี่ปุ่น

กระบวนการของสถานะการพำนักประเภททำงานได้ภายใต้ระบบการขอแบบ ระบบปกตินั้นมีขั้นตอนยุ่งยากหลายขั้นตอน ทำให้ผู้ขอวีซ่าต้องรอคอยคำตอบจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจนานถึง 2-3 เดือน ดังนั้นทางรัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้แก้ไขความล่าช้าโดยการเพิ่มทบัญญัติมาตรา 19-2 ลงไปในกฎหมายควบคุมคนเข้าเมือง

มาตรา 19-2 วรรคแรก บัญญัติถึงกรณีที่คนต่างด้าวซึ่งพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ยื่นคำร้องขอให้กระทรวงยุติธรรมออกหนังสือรับรองว่าตนสามารถประกอบกิจกรรมซึ่งมีค่าตอบแทนได้หรือถูกจ้างงานได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว มาตรา 19-2 วรรคแรกเกือบทั้งมาตรา จะเป็นกรณีที่นายจ้างซึ่งเป็นบริษัทญี่ปุ่นจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอหนังสือรับรองการถูกจ้างงานได้แทน ลูกจ้างคนต่างด้าว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นกระบวนการซึ่งหมายถึง การที่นายจ้างและลูกจ้างได้ทำการติดต่อสมัครและตกลงรับทำงานกัน โดยมีสัญญาจ้างงานกันแล้ว ซึ่งสัญญาจ้างงานนี้ถือเป็น

พยานหลักฐานที่สำคัญในการแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของกรมควบคุมคนเข้าเมืองระดับภูมิภาค โดยกระบวนการภายใต้ระบบการออกหนังสือรับรองว่าให้คนต่างชาติดำเนินการจ้างงานได้ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นายจ้างซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่บริษัทญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่นจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองว่าคนต่างชาติดำเนินการจ้างงานได้แทนลูกจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าวซึ่งอาศัยอยู่ในต่างประเทศ โดยการแสดงหลักฐานที่จำเป็น เช่น หนังสือสัญญาจ้างงาน หลักฐานเกี่ยวกับบริษัทผู้จ้างต่อเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนที่ 2 เจ้าหน้าที่ของกรมตำรวจคนเข้าเมืองสำนักงานภูมิภาคซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัทนายจ้างจะทำการตรวจสอบหนังสือสัญญาจ้างงาน หลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับบริษัทผู้ว่าจ้าง เพื่อดูว่ามีการจ้างงานกันจริง และตรงตามประเภทของสถานะการพำนักจริงหรือไม่ แล้วจะแจ้งผลว่าจะออกหนังสือรับรองว่ามีสิทธิถูกจ้างงานให้ได้หรือไม่ ในกรณีที่ออกหนังสือได้เจ้าหน้าที่จะแจ้งเรื่อง ดังนี้

1) แจ้งไปยังบริษัทนายจ้างในประเทศญี่ปุ่น แล้วบริษัทนายจ้างจะแจ้งเรื่องตรงไปยังคนต่างด้าวในประเทศขอเข้ารับไปยื่นเรื่องขอวีซ่าประเภททำงานได้ ณ สถานทูต หรือสถานกงสุลที่คนต่างด้าวมียุติอำนาจ และ

2) แจ้งเรื่องไปยังกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงยุติธรรมแจ้งเรื่องไปยังกระทรวงต่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ แจ้งเรื่องไปยังสถานทูต หรือสถานกงสุลที่คนต่างด้าวมียุติอำนาจอยู่

หนังสือรับรองว่ามีสิทธิถูกจ้างงานได้จะมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- 1) หนังสือรับรองว่ามีสิทธิถูกจ้างงานประเภทปัจเจกบุคคล และ
- 2) หนังสือรับรองว่ามีสิทธิถูกจ้างงานประเภทกลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วยคนต่างด้าวหลายคนที่จะไปทำงาน ณ บริษัทแห่งเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 3 คนต่างด้าวยื่นเรื่องขอเข้าเมืองในสถานะพำนักที่สามารถทำงานมีรายได้ตอบแทน (วีซ่าประเภททำงานได้) โดยจะยื่นเรื่อง ณ สถานทูต หรือสถานกงสุลที่คนต่างด้าวมียุติอำนาจอยู่สถานทูตญี่ปุ่นจะตรวจสอบว่าคนต่างด้าวได้รับอนุมัติให้ทำงานได้จริงหรือไม่ไปยังสำนักตรวจคนเข้าเมืองภูมิภาคเจ้าของเรื่อง โดยผ่านกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงยุติธรรม สำนักตรวจคนเข้าเมืองภูมิภาคเจ้าของเรื่องจะแจ้งเรื่องกลับไปยังสถานทูตหรือสถานกงสุล โดยผ่านกระทรวงยุติธรรม

ขั้นตอนที่ 4 สถานทูตหรือสถานกงสุล ณ ประเทศที่คนต่างด้าวที่ยื่นคำร้องมียุติอำนาจอยู่ จะแจ้งผลการพิจารณาว่าได้หรือไม่ได้รับอนุญาตไปยังคนต่างด้าวที่ยื่นคำร้องขอ

เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และขั้นตอนในกระบวนการภายในระบบของมาตรา 19-2 วรรคแรกจะสั้นและน้อยกว่ากระบวนการและขั้นตอนภายในระบบปกติ จึงทำให้ระยะคอยคำตอบลดลงไปอย่างมาก

ค. หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตทำงานของประเทศญี่ปุ่น

การทำงานในประเทศญี่ปุ่น จะต้องมีการขอวีซ่างานก่อนเข้าประเทศญี่ปุ่น ชาวต่างชาติที่ประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น ต้องได้รับอนุญาตให้มีสถานะพำนักอยู่ดังกล่าวมาแล้ว จึงจะเข้ามาทำงานได้ แต่มีสถานภาพบางประเภทที่จะต้องตรวจสอบให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ด้วย ซึ่งการตรวจสอบจะคำนึงถึงผลกระทบที่มีอุตสาหกรรมในประเทศ หรือชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลัก เรียกมาตรฐานการตรวจสอบชนิดนี้ว่า “มาตรฐานการตรวจสอบในกรณีเข้าประเทศ” ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายคนเข้าเมือง และกฎกระทรวงออกตามความในข้อ 7 วรรค 1(2) ของกฎหมายคนเข้าเมืองญี่ปุ่น ได้กำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตการทำงานไว้ในบทบัญญัติดังกล่าว

ง. หลักเกณฑ์การอนุญาตให้เป็นครู

กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาทำงานในด้านการศึกษา (ผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนมัธยมต้น-ปลาย) เท่านั้น ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตไว้ดังนี้

ในกรณีที่ผู้ขอ ได้ทำการขอทำงานในการสอนที่โรงเรียนอาชีวศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่เทียบเท่าในหลักสูตรหรือ ในกรณีที่ผู้ขอ ขอทำงานการสอนในโรงเรียนอื่น ด้วยความสามารถอื่นมากกว่าเป็นครู มีเงื่อนไขดังต่อไปนี้ซึ่งจำต้องมี

1) ในกรณีที่ผู้ขอขอทำงานสอนในโรงเรียนอาชีวะ หรือสถาบันที่เทียบเท่าในหลักสูตรซึ่งจัดตั้งให้เด็กด้วยสถานะการพำนัก “ทูต” หรือ ราชการ หรือผู้ติดตาม การศึกษาของโรงเรียนประถม,มัธยมต้นและมัธยมปลายในภาษาต่างประเทศ

ก. ผู้ขอต้องจบการศึกษาจากหรือสำเร็จการศึกษาระดับวิทยาลัย หรือได้รับการศึกษาเทียบเท่า หรือได้รับใบอนุญาตทำการสอนในวิชาที่ผู้ขอตั้งใจสอนในญี่ปุ่น

ข. เมื่อผู้ขอกำลังวางแผนที่จะสอนภาษาต่างประเทศ ผู้ขอต้องได้รับการศึกษาในภาษานั้นเป็นเวลาอย่างน้อย 12 ปี เมื่อผู้ขอกำลังจะสอนวิชาอื่น ผู้ขอต้องมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี ในสาขาวิชานั้น

2) ผู้ยื่นคำขอ ได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าชาวญี่ปุ่นที่พึงจะได้รับสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน

จ. องค์การบังคับใช้กฎหมาย

กฎหมายควบคุมคนเข้าเมืองญี่ปุ่นนั้นให้อำนาจการบริหารจัดการและการนำกฎหมายไปปฏิบัติให้เกิดผลแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมตลอดจนให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ออกกฎกระทรวง กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมคนเข้าเมือง เช่น ขั้นตอน การยื่นคำร้อง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา เอกสารหลักฐาน ประกอบคำร้องของสถานการณ์พำนักที่ทำงานได้เป็นต้น

2. ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี กฎหมายที่ควบคุมการเข้าเมืองที่สำคัญของประเทศออสเตรเลีย มีสาระสำคัญดังนี้

ก. การขอวีซ่าเข้าไปในประเทศออสเตรเลียจะต้องมีการผ่านเกณฑ์ที่สำคัญ

2 เกณฑ์ คือ

1) เกณฑ์ที่ใช้ประเมินเฉพาะตัวคนต่างด้าว ไม่รวมถึงคู่สมรส หรือสมาชิกในครอบครัวที่ยื่นขอวีซ่าร่วม

2) เกณฑ์ที่ใช้ประเมินคู่สมรสหรือสมาชิกในครอบครัวของคนต่างด้าวที่ขอวีซ่า

ในการตัดสินใจและพิจารณาว่าจะออกวีซ่าหรือไม่นั้นจะเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนเข้าเมือง และทูตวัฒนธรรม

ข. การทำงานของคนต่างด้าวในประเทศออสเตรเลียจะต้องอยู่ภายในระยะดังต่อไปนี้

1) ระบบควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวตามวีซ่า ได้แก่

1.1) ประเภทงานมีหลายประการและระดับงานตามประเภทของวีซ่า มีทั้งการจ้างงานคนต่างด้าวไว้ล่วงหน้า หรือเข้ามาทำงานตามโครงการของรัฐในส่วนภูมิภาค หรือตามข้อตกลงกับรัฐบาลต่างประเทศ หรือตามคำเชิญของบุคคลหรือองค์กรใน ออสเตรเลียกับงานที่คนต่างด้าวสมัครเข้ามาทำโดยยังไม่มีนายจ้างหรือการหางานอิสระ (Independent Category)

ออสเตรเลียมุ่งเน้นงานทักษะขั้นปกติจนถึงขั้นสูง ที่จะพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจและการค้าตลอดจนความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีของออสเตรเลีย และยกระดับทักษะตลอดจน และสงวนโอกาสการทำงานและฝึกงานให้พลเมืองท้องถิ่นมากกว่ามุ่งเน้นงานประเภทไร้ทักษะและกึ่งทักษะ โดยมีเกณฑ์ที่รัดกุมและเข้มงวดในการคุ้มครองแรงงานและตลาดแรงงานภายในประเทศสำหรับงานแทบทุกประเภท

เอกสารแสดงประเภทงานในออสเตรเลียที่เปิดหรืออนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานได้ ซึ่งรวมถึงการประเมินทักษะของคนต่างด้าว และความต้องการงานในท้องถิ่นไว้

1.2) จำนวนคน ควบคุมโดยระบบโควตา วีซ่าที่จะออกให้ในแต่ละปีงบประมาณและการจ้างงานล่วงหน้าที่ต้องการจำนวนงานและคนต่างด้าวมาทำงานในจำนวนที่แน่นอนหรือไม่จำกัดจำนวนอย่างไรก็ตามระเบียบคนเข้าเมืองของออสเตรเลีย มีเกณฑ์บังคับขนาดของจำนวน และเงื่อนไขที่ห้ามไม่ให้คนต่างด้าวถือโอกาสเข้าเมืองได้โดยไม่จำกัดจำนวน

การจ้างงานล่วงหน้าจะอนุมัติเป็นกรณี ๆ ไป และมีระบบและเกณฑ์รวมกับเกณฑ์เฉพาะที่รัดกุม เข้มงวดและโปร่งใส และจะสัมพันธ์กับประเภทงาน ตัวนายจ้าง และคนต่างด้าวในการจ้างงานล่วงหน้า

1.3) นายจ้าง ควบคุมโดยระบบการจ้างงานล่วงหน้าที่นายจ้างต้องพิสูจน์ต่อทางการและตลาดแรงงานท้องถิ่นให้ยอมรับความจำเป็นที่ต้องเสนอจ้างคนต่างด้าวมาทำงานในจำนวนและระยะเวลาหนึ่งตามกฎหมาย โดยจะไม่กระทบแต่จะเอื้อต่อสภาวะการจ้างงานและโอกาสความก้าวหน้าในงานของพลเมืองท้องถิ่นโดยเต็มศักยภาพของนายจ้าง ทั้งนี้ฐานะของนายจ้างมีหลายระดับและหลายประเภท และมีเกณฑ์ตามกฎหมายที่จะพิสูจน์ฐานะของการจ้างและศักยภาพที่จะจ้างคนต่างด้าวมาทำงาน นายจ้างบางประเภท กฎหมายมีเกณฑ์ให้ต้องพิสูจน์ศักยภาพของการประกอบการ การจ้างงาน การคุ้มครองแรงงานและตลาดแรงงานท้องถิ่น และการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานนอกจากนั้น ทางการจะติดตามสอดส่องการปฏิบัติตามเงื่อนไขการจ้างงานเคร่งครัด และอาจต่ออายุหรือเพิกถอนสิทธิการจ้างงานคนต่างด้าวได้ตามเกณฑ์ในกฎหมาย

1.4) คนต่างด้าว ฐานะ และภาวะการณ์ทำงานของบรรดาคนต่างด้าวในออสเตรเลีย จะสัมพันธ์กับประเภทงานที่จะเข้ามาทำตามประเภทและระดับของวีซ่า ซึ่งจะสัมพันธ์กับคุณสมบัติและมาตรฐาน ทักษะของคนต่างด้าวในงานที่จะทำ เงื่อนไขในการขอทำงาน และเงื่อนไขในการทำงาน ตัวนายจ้างและเงื่อนไขการจ้างงานล่วงหน้า ตัวผู้อุปถัมภ์ที่มีให้นายจ้าง โควตาวีซ่า และนโยบายแรงงานกับความต้องการทางเศรษฐกิจของออสเตรเลีย ตลอดจนอายุวีซ่า และการต่ออายุหรือเพิกถอนวีซ่า หรือใบอนุญาตจ้างงานล่วงหน้า

การวัดคุณสมบัติและทักษะของคนต่างด้าวตามกฎหมาย ซึ่งจะสัมพันธ์กับตัววัดอื่น ๆ ตามประเภทของวีซ่า จะทำในขั้นการยื่นขอวีซ่าและขั้นการตัดสินใจวีซ่า ซึ่งจะแยกช่วงเวลาพิจารณาและวัดตามเกณฑ์ และเงื่อนไขที่เชื่อมโยงและละเอียดมากขึ้นในแต่ละขั้นของประเภทวีซ่า มีตัวชี้วัดและเกณฑ์ ตามกฎหมายและตามประเภทวีซ่า ประเภทงานคนต่างด้าว และผู้อุปถัมภ์ทั้งที่เป็นและมีได้เป็นนายจ้าง ทั้งที่เป็นเกณฑ์ร่วมและเกณฑ์เฉพาะสำหรับ

บางกลุ่มอาชีพ วิชาบางประเภทและอาชีพบางอาชีพจะไม่ใช้เกณฑ์วัดคะแนนในการประเมินคนต่างด้าว การประเมินคนต่างด้าวทั้งหมดจะดำเนินการประเมินทักษะโดยองค์กรประเมินทักษะกลางและองค์กรวิชาชีพต่างๆ ในประเทศ และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์วัดหลักเกี่ยวกับคนต่างด้าว คืออายุต้องไม่เกิน 45 ปี ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะในงาน วุฒิการศึกษาและสุขภาพ

2) วิชาการทำงานของบรรดาคนต่างด้าวในออสเตรเลีย ได้แก่ วิชาถาวรกับวิชาชั่วคราว ซึ่งมีหลายกลุ่มและประเภทงานหลายระดับชั้นวิชา หลายเกณฑ์ หลายสิทธิในการทำงาน และหลายฐานะของคนต่างด้าว ในออสเตรเลีย ที่เชื่อมโยงกันเพื่อยื่นขอพิจารณา และออกวิชาครอบคลุมและสัมพันธ์กันทั้งงาน จำนวนคนนายจ้างและคนต่างด้าว และสะท้อนผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมทางเศรษฐกิจและแรงงานของออสเตรเลีย

รัฐมนตรีกระทรวงคนเข้าเมืองและวัฒนธรรม เป็นผู้ควบคุมการออก ต่ออายุ ระบุ และเพิกถอนวิชาตามกฎหมายและกำหนดโควตาวิชา สำหรับแต่ละปีงบประมาณ ในกรณีเฉพาะของบางประเภทงาน รัฐมนตรี จะต้องหารือกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวิชาด้วย

ค. ทักษะหลักเกณฑ์การสอนหนังสือในประเทศออสเตรเลีย

การสอนหนังสือในประเทศออสเตรเลียถูกกำหนดโดยฝ่ายตรวจคนเข้าเมืองหลักเกณฑ์ทักษะในการสอนและประเมินการรับรองตามเงื่อนไขดังนี้

1) ขั้นตอนการสมัคร

ข้อมูลส่วนตัว เป็นข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏในใบสมัครเป็นเพียงข้อมูลที่กำหนดความเหมาะสมของอาชีพ เพื่อป้องกันข้อมูลส่วนตัวและใบสมัคร จะมีเพียงผู้สมัครและพนักงานของสถาบันการสอนออสเตรเลีย ข้อมูลต่างๆ ของผู้สมัครที่กล่าวถึงให้รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องและใบสมัคร สามารถส่งไปพร้อมกับประวัติถึงฝ่ายตรวจคนเข้าเมือง ผู้ซึ่งจะใช้ข้อมูลนั้นเชื่อมโยงกับกฎหมายสิทธิส่วนบุคคล

(1.1) การเตรียมเอกสาร หากทำการตรวจสอบและมั่นใจว่าข้อมูลการศึกษาและภาษา เป็นไปตามข้อกำหนดแล้วนั้น ขึ้นต่อไป

ก. กรอกแบบฟอร์มในใบสมัครด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ หรือเขียนในใบสมัคร หรือ

ข. สมัครผ่านตัวเอง และต้องกรอกแบบฟอร์มเพิ่มของตัวเองแทน รวมถึงระบุที่อยู่ติดต่อได้ของผู้สมัครและตัวแทน

ค. ระบุการชำระเงิน รวมถึงข้อมูลบัตรเครดิต หรือสามารถแนบเช็คหรือตัวแลกเงิน ระบุชื่อ รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบฟอร์มรายการ เพื่อเป็นการเตือนย้ำให้แน่ใจว่าครบตามรายการ

(1.2) ขั้นตอนการประเมินผลหลังจากได้รับเอกสารใบสมัคร

ก. ทำการชำระค่าธรรมเนียมประเมินผล และจะได้รับเลขที่อ้างอิง

ข. จากนั้นทำการประเมินใบสมัครกับความต้องการ

ทางสถาบันการสอนออสเตรเลียจะเริ่มดำเนินการหลังจากได้รับการชำระค่าธรรมเนียม และเอกสารครบถ้วนเป็นที่เรียบร้อย โดยอาจจะใช้เวลาประมาณ 6-8 สัปดาห์ หากความสามารถเหมาะสมกับการย้ายถิ่น ภายใต้เงื่อนไขของข้อกำหนดทักษะทั่วไปของการย้ายถิ่นเพื่อทำอาชีพที่ระบุไว้ ทางสถาบันการสอนออสเตรเลียจะจัดทำและจัดส่งใบประกาศ จากนั้นจึงจัดส่งใบประกาศและเอกสารประกอบไปยัง ฝ่ายตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการสมัคร แต่หากความสามารถไม่เหมาะสม เช่น การศึกษา ภาษาอังกฤษ หรือ ความเป็นมืออาชีพ ทางสถาบันการสอนออสเตรเลียจะแจ้งถึงเหตุผลที่ปฏิเสธส่งถึงผู้สมัครทางไปรษณีย์เท่านั้น

(1.3) ขั้นตอนการอุทธรณ์

หากไม่ประสบความสำเร็จในการประเมินผล และไม่เห็นด้วยกับผลการประเมิน สามารถทำการอุทธรณ์ โดยจะมีค่าธรรมเนียมประมาณ 450 เหรียญออสเตรเลีย โดยมีขั้นตอนดังนี้

ก. ใบสมัครจะถูกทำการตรวจสอบอีกครั้ง ถ้าหากพบข้อผิดพลาดที่เกิดจากทางสถาบันการสอนออสเตรเลีย ผู้สมัครจะได้รับเงินคืนและได้รับใบแจ้งผลใหม่

ข. หากการประเมินผลครั้งแรก ไม่ได้ทำโดยสถาบันการสอนออสเตรเลีย ใบสมัครจะถูกส่งไปยังผู้วิเคราะห์อิสระ และหากการวิเคราะห์เป็นผลสำเร็จ ผู้สมัครจะได้รับเงินคืนและได้รับใบแจ้งผลใหม่

ค. ถ้าผู้วิเคราะห์อิสระเห็นด้วยกับผลการตัดสินครั้งแรกของสถาบันการสอนออสเตรเลีย ผู้สมัครจะไม่ได้รับเงินคืน

หากพบข้อผิดพลาด ซึ่งอาจต้องจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม หรือ ขอให้จัดส่งข้อมูลใหม่เพิ่มเติม ไม่ว่าจะโดยตัวแทนหรือผู้สมัคร ผู้สมัครจะไม่ได้รับเงินคืน เพราะถือเป็นผลประโยชน์ของผู้สมัคร

(1.4) การถอดถอนใบสมัคร

ผู้สมัครสามารถถอดถอนใบสมัครเมื่อไหร่ก็ได้ หากยังไม่ได้เริ่มการประเมิน ซึ่งสามารถขอคืนได้เพียง 400 เหรียญออสเตรเลีย แต่หากขั้นตอนการประเมินได้เริ่มแล้วนั้น ผู้สมัครจะไม่ได้รับเงินคืนทั้งสิ้น

2) หลักเกณฑ์การประเมิน โดยต้องมีความเป็นไปได้ตามองค์ประกอบ
ดังนี้

(2.1) สำเร็จการศึกษาครบสี่ปี เต็มเวลาการเรียน หรือ การเรียน
นอกเวลาที่เทียบเท่า ในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งรวมถึง

ก. การประเมินคุณสมบัติโดย สถาบันการสอนออสเตรเลียซึ่งสามารถ
เทียบได้กับปริญญาตรีปรี้อสูงกว่าของออสเตรเลีย

ข. การฝึกงานสอนเต็มเวลา 1 ปี หรือ นอกเวลาที่เท่ากัน และอย่างน้อย
30 ชั่วโมงฝึกหัดการจัดการ การสอน

(2.2) ความสามารถเพียงพอในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ตามความ
ต้องการเพื่อการสอนหนังสือในประเทศออสเตรเลีย ผู้สมัครต้องมีความสามารถเพียงพอในการ
สื่อสารภาษาอังกฤษ ตามความต้องการเพื่อการสอนหนังสือในประเทศออสเตรเลีย ที่ซึ่งต้องมี
องค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

ก. หลักฐานอ้างอิงการเกิด และจบการศึกษาชั้นมัธยมในออสเตรเลีย
แคนาดา นิวซีแลนด์ ไอร์แลนด์ อังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา การศึกษาถูกสอนโดยภาษาอังกฤษ
หลักฐานที่เหมาะสม รวมถึง ใบเกิด หรือ หนังสือเดินทาง และใบจบการศึกษา ผลการสอบ หรือ
หนังสือสำคัญจากทางโรงเรียน

ข. หลักฐานรับรองการฝึกงานสอนเต็มเวลา 1 ปี หรือ นอกเวลาที่
เท่ากัน ในประเทศออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ ไอร์แลนด์ อังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา ในช่วง
5 ปี ถูกสอนโดยภาษาอังกฤษหลักฐานที่เหมาะสม รวมถึง ใบแสดงผลการเรียน หนังสือเรียน หรือ
จดหมายจากสถาบัน หลักฐานอื่นๆ ต้องแสดงถึงระยะเวลาของหลักสูตรและระบุว่าเป็นหลักสูตร
ที่ถูกสอนโดยภาษาอังกฤษ

ค. หลักฐานรับรองการทำงานเป็นอาจารย์สอนเต็มเวลา 2 ปี หรือ
นอกเวลาที่เท่ากัน ในประเทศออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ ไอร์แลนด์ อังกฤษ หรือ
สหรัฐอเมริกา ในช่วง 5 ปี และสอนโดยภาษาอังกฤษหลักฐานที่เหมาะสม รวมถึง จดหมายจาก
นายจ้าง ระบุสถานที่ทำงาน รายละเอียดการทำงาน ระยะเวลาที่ทำ และประเภทที่ทำเต็มเวลา หรือ
บางช่วงเวลา

ง. ใบรับรองการศึกษาในรูปแบบของการทดสอบภาษาอังกฤษ
(International English Language Testing System: IELTS) ซึ่งต้องแสดงผลการสอบไม่ต่ำกว่า 7 ใน
ทุกแขนง ทั้งการอ่าน การเขียนและ การฟัง และผลการสอบต้องมีอายุไม่มากกว่า 12 เดือน ของ
ใบสมัครที่ส่งถึงสถาบันการสอนออสเตรเลียหลักฐานที่เหมาะสม รวมถึงใบรับรองผลการสอบ

หากหลักฐานอ้างอิงไม่ตรงตามองค์ประกอบทั้ง 4 นี้ ใบสมัครจะถูกเก็บไว้ จนกว่าจะมีหลักฐานมาเพิ่มเติมทางสถาบันการสอนออสเตรเลีย สามารถทำการทดสอบเพิ่มเติมได้ เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้สมัคร นอกจากนี้เอกสารดังกล่าวแล้วยังต้องมีเอกสารประกอบเพิ่มเติมดังนี้ประกอบด้วย

1) ใบรับรองผลการศึกษา เช่น ปริญญาบัตร อนุปริญญาบัตรในภาษาหลัก (รวมเอกสารการแปล)

2) ใบแสดงผลการศึกษา หนังสือสำคัญ หรือหนังสือเรียน ซึ่งสามารถแสดงถึงคุณสมบัติที่ปรากฏในใบสมัคร และต้องแนบการรับรองเอกสารใบรับรองของภาษาออสเตรเลีย (ซึ่งจะไม่ได้รับสิ่งนี้คืน) ใบแสดงผลการศึกษา หนังสือสำคัญ หรือหนังสือเรียน ซึ่งสามารถแสดงถึงวิชาหรือหลักสูตรที่เรียน ระยะเวลาที่เรียน เกรด หรือผลการสอบ หรือแม้แต่แบบฝึกหัดการจัดการ การสอน

3) ใบรับรองการเป็นอาจารย์ การลงทะเบียน หรือหลักฐานทางกฎหมายที่สามารถระบุถึงการเป็นอาจารย์ สามารถแนบเอกสารการลงทะเบียนหรือใบรับรองการเป็นอาจารย์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากประเทศต้นทางได้ สามารถแนบเอกสารการรับรองการทำงาน การจ้างงาน หรือหลักฐานต่างๆ ที่สามารถรับรองถึงสถานะปัจจุบันของการเป็นอาจารย์ได้

4) หลักฐานการฝึกงานการจัดการ การสอนซึ่งได้มีการระบุจำนวนวันทำงานที่คุณสำเร็จ

5) หลักฐานการจ้างงาน ประสบการณ์ จากสถานศึกษาที่ทำงานปัจจุบัน

6) หลักฐานความสามารถในภาษาอังกฤษ

3) คุณสมบัติปัจจุบันเพื่อสอนในประเทศ โดยสามารถแสดงคุณวุฒิ หรือระบุถึงสถาบันที่สอนอยู่ปัจจุบัน การพิสูจน์ความเหมาะสม รวมถึง การรับรองโดยอาจารย์ที่ได้รับ การลงทะเบียน และ หรือ ในรับรองการผ่านงานจากนายจ้างปัจจุบัน หากได้จบการศึกษาจากหลักสูตรสถานฝึกงานอาชีพอาจารย์จากมหาวิทยาลัยของออสเตรเลียในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ผู้สมัครไม่จำเป็นต้องแสดงหลักฐานการลงทะเบียนการทำงาน

4) องค์กรที่ใช้บังคับกฎหมาย ได้แก่กระทรวงคนเข้าเมืองและพหุวัฒนธรรม เป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมกำกับให้เป็นไปตามกฎหมายโดยจะต้องหารือกับกระทรวงอื่นๆ เช่นกระทรวงแรงงาน เป็นต้น